

SOF-BULLETTINEN

SVERIGES
OLYMPIAHISTORIKERS
FÖRENING

» NR 1 – 2009 | ISSN 1104-7259 «

Ingemar Johansson 1932-2009

Idrottshistorikern Tommy Wahlsten berättar vem som egentligen boxades OS-final mot Sanders 1952 och när silvermedaljen äntligen delades ut.

ÅRSMÖTET EN RIKTIG HÖJDARKVÄLL - SE SISTA SIDAN!

ORDFÖRÄNDEN INFORMERAR

Välkomna alla nya och gamla medlemmar till ett nytt år i föreningen och ett nytt olympiaår!!

År 2009 så genomförs en vinter- och en sommartävling inom EYOF, European Youth Olympic Festival!

Fler medlemmar i SOF och även en blygsam höjning av medlemsavgiften för år 2010 skulle underlätta mycket. En höjning på ungefär vad en Trisslott kostar idag hoppas styrelsen att vi ska kunna besluta om på årsmötet den 31 mars!

Vårt nya och helt realistiska mål vad gäller medlemsantalet är nu satt till 400...med ett litet delmål att vi ska så snabbt som möjligt nå upp till 25 kvinnliga medlemmar! Idag har vi åtta !

De två senaste nya damerna som vi hälsar välkomna till SOF är Maria Willebrand och Gunilla Lindberg! Maria träffade jag på en födelsedagsmottagning i Uppsala. Hon hade vid ett tidigare tillfälle hört mig berätta om SOF. Nu sa hon bara rakt upp och ner; "skicka en plusgirooavi till mig, jag vill gå med i Er olympiaförening". Så när jag nästa dag på sta'n mötte Maria – som då var iklädd en Manchester United mössa – så kunde jag ropa; "har redan skickat en tidning och ett inbetalningskort till dig!" Gunilla sa direkt efter vårt medlemmöte på Stadion, när hon såg så få kvinnor som var med i SOF; "ge mig en inbetalningslapp det måste ju vara fler kvinnor med i föreningen".

Sagt och gjort! Både Maria och Gunilla har redan betalat in medlemsavgiften! Än en gång; Ni är mycket välkomna till SOF!

Tillhör Du eventuellt någon av de ytterst få som ännu

inte hunnit betala in årsavgiften – så är vi givetvis både tacksamma och glada om Du har möjlighet att göra det så fort som möjligt!

Ett annat mål som vi satte upp inom styrelsen – och som jag omnämnde i ordföranderutan redan i Bulletinen 1/2008 – var att vi ville arrangera en "höjdhoppskväll". Nu har vi alltså glädjen att kunna göra det. I samband med årsmötet den 31 mars gör vi det. Lars-Gunnar Björklund har lovat att leda kvällen och Stikkan Pettersson och Stefan Holm finns på plats.

Vi har även skickat ut en inbjudan till samtliga svenska höjdhoppare som varit med i OS någon gång. En av dem har jag redan pratat med, Benke Nilsson!! Benke skulle göra allt för att kunna vara med den här tisdagskvällen. Vi hoppas det blir många fler!

Som avslutning vill jag passa på att väva ihop mina budskap i den här texten; intressera någon vän eller bekant - som tycker om idrott – för SOF, genom att bjuda med dem som gäst på stadion på vår höjdhopparkväll den 31 mars.

Ni alla är mycket välkomna då...men glöm inte att anmäla Er senast den 26 mars så att Ni kan vara med och smaka av det stora buffébordet som kommer att dukas fram!

Tomas Persson

Här är de nya medlemmarna:

Per Andersson, Trevlingevägen 28, 755 96 Uppsala
 Anders Bergholm, Salsmästaregatan 7, 702 83 Örebro
 Sven Björklingson, Gråbergsvägen 5 B, 752 40 Uppsala
 Gert Bohlin, Ulvesundsvägen 82, 459 93 Ljungskile
 Ryno Bärneskär, Sandavägen 14, 756 53 Uppsala
 Lars Dahlin, Kornettgatan 87, 656 34 Karlstad
 Tomas Glanell, Parkvägen 10 B, 169 35 Solna
 Anders Grönberg, Krubbvägen 8, 743 63 Björklinge
 Roland Gustafsson, Ekenäsvägen 11, 546 72 Mölltorp
 Jan Hansson, Åsa Tallväg 23, 439 55 Åsa
 Henrik Hult, Sannaängen, 716 93 Fjugesta
 Mikael Häggström, Syrégatan 24, 507 31 Brämhult
 Hans-Åke Ivarsson, Västra Kullövägen 4, 522 35 Tidaholm

Gunnar Johansson, Dalstigen 5, 451 34 Uddevalla
 Anders Johrén, Växlarevägen 77, 170 63 Solna
 Jan Levander, Sysslomansgatan 6 B, 753 11 Uppsala
 Gunilla Lindberg, Löfstavägen 138, 194 42 Upplands Väsby
 Per-Arne Nilsson, c/o Bogren, Bergkullevägen 504, 461 67 Trollhättan
 Stefan Nilsson, Saltgatan 1, 253 73 Gantofta
 Ingemar Persson, Stortorget 16, 702 11 Örebro
 Ove Sundelius, Tunnbindargränd 6, 702 23 Örebro
 Carl-Göran Svedin, Apotekaregatan 1 B, 582 27 Linköping
 Maria Willebrand, Svartbäcksgatan 106 C, 753 35 Uppsala
 Förteckningen på tidigare medlemmar fanns i senaste numret

SOF-bulletinen

Organ för Sveriges Olympiahistorikers Förening.

Föreningen bildades 3 mars 1986.

Nr 1 2009 är nummer 78 räknat från första bulletinen.

Redaktör och ansvarig utgivare:

Thord Eric Nilsson

thorderic.nilsson@op.se

Elva månader till OS i Vancouver

Det återstår elva månader till OS i Vancouver 2010. Anläggningarna står klara och är i de flesta fall testade. Just under pressläggningen av detta nummer är det skidskyttarna som testävar i Whistler Mountains, där snögrenarna avgörs.

Datum för OS är 12 - 28 februari medan Paralympics avgörs 12 - 21 mars.

Siffrorna i vårt plusgiro-nummer var omkastade i förra numret. Det korrekta numret är

54 14 10-7

Det fåtal som inte skickat in årsavgiften får gärna

Detta nummer innehåller

2	Ordföranden informerar	22	Gunilla Lindberg
3	Innehållsförteckning		mellanlandade på SOF
	Adresser mm		(Tomas Persson)
4	Redaktörskommentar	24	Julpristävlingen
	(Thord Eric Nilsson)	25	Erik Wiger, ny
5	Ingemar i OS-finalen		riksordförande
	(Tommy Wahlsten)		(Tommy Wahlsten)
11	Lis Hartel avliden	26	Verksamhetsberättelsen
	(Conny Lindell)	27	Årsmötesdagordning
13	Wolfs funderingar	28	Den olympiska familjen
	(Wolf Lyberg)		(Tommy Wahlsten)
17	Olle Steijs OS-minnen	32	Välkomna till en
20	Av vara på rätt plats		riktig höjdarkväll!
	(Thord Eric Nilsson)		

SOF:s styrelse

Ordförande: Tomas Persson, Bredmansgatan 7B, 752 24 Uppsala

018-50 39 03 (b) 070-147 21 53

t.l.persson@hotmail.com

Vice ordförande: Tommy Wahlsten, Lillegårdsvägen 19, 541 42 Skövde

0500-48 16 66 (b), 0705-39 80 42,

tommy.c.a@telia.com

Kassör: Äcke Ohlsson, Blommensbergsvägen 178, 126 52 Hägersten

08-744 45 71 (b), 08-699 63 58 e. 08-556 068 92,

acke.ohlsson@bordtennis.rf.se

Föreningens plusgiro:

54 14 10-7

Sekreterare: Örjan Westberg, Konstgutarvägen 10, 121 44 Johanneshov

08-815670 (b), 08-6996354, 0708-62 73 04,

orjan.westberg@bordtennis.rf.se

Ledamöter: Bengt Ekstedt, Aspstigen 6, 168 69 Bromma

08-26 99 72 (b), 08-739 50 50, bengt.ekstedt@bredband.net

Börje Larsson, Skogsövägen 12 C, 133 33 Saltsjöbaden

08-7170911 070-3280019

a-c.konsult@telia.com

Redaktör SOF-bulletinen:

Thord Eric Nilsson, Hjortronvägen 19, 831 62 Östersund

063-512433 (b), 070-5124335, 070-5162433

thorderic.nilsson@op.se

SOK:s representant:

Björn Folin, Storängens strandväg 20, 131 41 Nacka

08-7165132 (b), 08-402 68 05 (SOK), 0708-55 93 57,

bjorn.folin@sok.se

REDAKTÖRENS KOMMENTAR

Ett år före OS i Vancouver

Knappt ett år före VM i Vancouver kan vi göra bokslut från tre VM i grenar som i Turin gav Sverige fem av de sju guldmedaljerna. Facit i de just avslutade VM-tävlingarna är en enda guldmedalj. Förhoppningarna var betydligt större än så. Som vanligt litet för upphaussade. Det är lätt att räkna in medaljchanserna. Svårare att ta hem dem.

Som lag får skidskytte bästa betyget. Med beröm godkänt. Av 27 medaljchanser blev utdelningen tre. En mer än i Turin. Men egentligen lika stor eftersom mixedstafetten inte står på OS-programmet. I förhållande till vad man uppnådde i press av masspubliken hemma i Östersund var utdelningen – tre bättre.

Längdåkarna får med tvekan godkänt. Visserligen tre medaljer av 28 möjliga. En medalj mer än vid fjolårets VM i Sapporo, men två sämre än i Turin och dessutom inget guld – mot tre i Turin. Tvekan till godkänt motiveras av förutsättningarna. Fem olika svenskar hade vunnit världscuplopp den här säsongen, sex om vi räknar VM-ratade Robin Bryntessons andel i sprintstafettriumpfen vid för-OS i Vancouver.

Utförsåkarna får underkänt. För första gången på 20 år blev det ingen svensk medalj. I OS blev det tre medaljer (ett guld), i hemma-VM för två år sedan sju medaljer (fyra om man inte räknar lagtävlingen som fick strykas i år). Åre-utdelningen var förstas extremt hög, men bottennappet två år senare är oroande. Det är svårt att acceptera argument att backarna var för tuffa eller att Anja Pärson tyckte att världscupen var viktigare.

Det finns förmildrande omständigheter på alla tre fronterna. Skidskyttarnas två herress Björn Ferry och Carl Johan Bergman blev sjuka. Ferry gjorde bara en (misslyckad) start och Bergman var under normal standard. En lärdom för framtiden är att kanske avstå sista världscuptävlingen före ett mästerskap. Fast egentligen borde ju cupprogrammet humaniseras!

Längdåkarna åkte på en magsjuka, som till slut däckade även största guldhoppet Anders Södergren. Tack och lov hann han ta sitt silver.

Om ledningen inte kan lastas för detta kan man åtminstone delvis skylla den inledande vallningsmissen på bristande rutiner.

Utförsåkarna råkade ut för en rad skador som både stoppade starter och hämmade andras re-

sultat. Satsning på fartgrenar är nyheter efter Stenmark-epoken. Den har gett många plus, men det finns även minus som till exempel ökade skador.

När det gäller mästerskapens många negativa erfarenheter finns det all anledning att ta upp frågorna till diskussion både i förbund och tränarkretsar.

Visst kan Sverige upprepa Turins sju guld, men vi kan också – precis som i sommar-OS få nöja oss med sämre medaljer.

Planen att ta sju guld kan se ut så här.

- 1) Helena Jonsson, skidskytte i vilken som helst av de fyra tävlingarna med störst chans i de tre som har fyra skjutningar.
- 2) Anders Södergren även om hans önskan om individuell start på femmilen inte infriades.
- 3) Charlotte Kalla som har mera ”tur” med programmet, 10 km fri stil med individuell start, passar bättre än årets VM-program
- 4) Anja Pärson brukar ta ett guld. Låt oss hoppas att årets VM var undantaget som bekräftar regeln.
- 5) Herrarnas skidstafettlag med årets tre världscupvinnare och en bra startman.
- 6) Anna Carin Olofsson, titelförsvare i masstart, med bara en miss från VM-guld i år.
- 7) Emil Jönsson, som vann för-OS i sprint. I OS blir det klassisk stil individuellt.

Hockeyguldet blir svårt att försvara i Kanada, men Anette Norbergs curlingkompisar är välkomna med ett da capo.

Vi skulle kunna plocka fram ytterligare några namn som även i några fall har provat segerpallen tidigare i världskonkurrens, Johan Olsson (otur med vallningen i VM och stilvalet på OS-programmet) Marcus Hellner (15 km fri stil), damstafettlaget, herrarnas sprintstafettlag, skidskyttarna Björn Ferry och Carl Johan Bergman samt skicrossåkaren Lars Levén.

Men glöm inte att chanser är chanser och att utdelningen kanske blir mellan 0 och 50 procent.

Thord Eric Nilsson

Vem var det som mötte Sanders i OS-finalen 1952?

- av Tommy Wahlsten

Ingemar Johansson avled den 30 januari i år och alla svenskar födda 1950 eller tidigare har nog minnen från den juninatt 1959 när han blev världsmästare. I Sverige skrev vi den 27 juni medan det fortfarande var den 26 juni i New York när OS-guldmedaljören i mellanvikt från Helsingfors, Floyd Patterson (*1), besegrades på knockout i tredje rondan.

I samband med hans bortgång har det återigen skrivits spaltmeter om hans karriär och Tom Alandhs dokumentärfilm från 2005, *Det finns bara en Ingemar Johansson*, har vi också sett i repris.

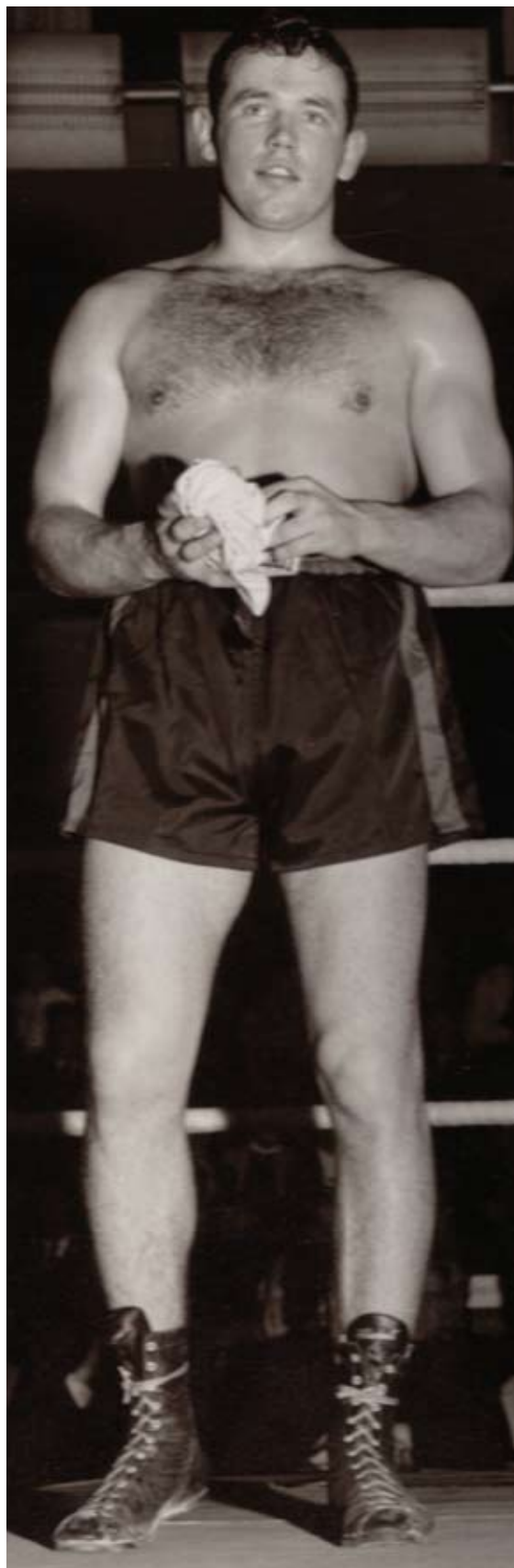
SOF-Bulletinen väljer att belysa Ingemars karriär 1951 och fram till OS-finalen 1952 (d.v.s. tiden innan han blev proffs) men även titta på hans familjesituation, okänd för de flesta, hans skador och han egen inställning till boxning innan OS. Låt oss dock börja från början. Ingemar föddes i Göteborg den 22 september 1932 och i folkbokföringen står hans förnamn utan e, d.v.s. Ingmar (*2), samma stavning som t.ex. Ingmar Bergman (1918-2007). Vid uttal hörs dock ingen direkt skillnad och när han själv och andra skrev namnet så blev det Ingemar.

Vi börjar 1952 med en tillbakablick

Redaktör Joel Haskel (*10), signaturen Errol i Aftontidningen, skriver i Brunnhages Idrottsbok som kom ut i början av 1952 så här om Ingemar och boxningsåret 1951: *Ingemar var med i Europalaget och 29 mars i Chicago slog han sin motståndare Ernest Fann sönder och samman men på samma gång skadade han också sin högernäve. Det blev rabalder om den saken när han inte i skadat tillstånd ville ställa upp i den andra matchen mot negerboxaren Norvel Lee. Nå, ledningen ansåg Ingemar feg, rapporterade saken och ordnade till saken så att svensken inte skulle få starta i EM i Milano i maj – men det kunde Ingemar inte ändå. Han gick samtidigt hemma i Göteborg med handen i bandage.*

(Ingemars matchuppehåll p.g.a. skadan i Chicago i mars varade i fem månader – fram till 31 augusti då han mötte just Norvel Lee (*3) i en match i Göteborg)

Oturen fortsatte för Ingemar och i landskampen i september i Oslo dömdes han som förlorare mot EM-tvåan i lätt tungvikt, Bjarne Lingaas, som vann med siffrorna 2-1 – tvivelaktigt sa ringsideexpertisen. Mot Italien i oktober slog han så hårt mot Aldo Pellegrini (f. 1931-) att han bröt högerhanden och kanske är borta från OS. I varje fall kan han inte börja boxas förrän i början av 1952 – i bästa fall.

Ingemars matchuppehåll den här gången blev fyra månader – han gör comeback i SM den 29 februari då han på fyra dagar vinner mot Wahlfeldt, Lindblom och i final Gert Schyllert (*7).

Det är bara det att han inte gillar boxning!

Efter SM och under ovanstående rubrik skriver kände GP-journalisten Åke Hall (*4) följande

om Ingemar, 19½ år – fem månader innan OS (i sporttidningen Match - nr 5 1952 - utgiven i mars 1952 på Åhlén & Åkerlunds förlag – f.ö. med Carl-Erik Asplund (*5) på omslaget).

Publiken vet. Den vet vad den vill veta.

Därför kommer den när Ingemar Johansson boxar. Boxningspubliken har en ödeläggelsens hunger. De vill se pojkar falla och andra stå triumferande med knutna händer över dem. Helst vill de ha sina skådespel oraffinerade, avklädda alla hinder, vill se enkla kämpar som reser sej blodiga från golvet och faller igen, vill se snor och blod och ursinnigt, primitivt slående.

Segraren är de själva och de skadade på golvet är deras ovänner. Men de kan inte känna igen sej själva i Ingemar Johanssons iskalla, nästan föraktfulla omsorg. Han har ödeläggelse i båda händer. Han kan krossa. Ändå försöker han inte. Då säger de att han måste vara feg.

Ingemar Johansson är inte feg. Han tycker inte om boxning. Han vill inte ta risker, vill inte ta slag för boxningspublikens njutning. Därför är han lite impopulär och fullständigt oskadad efter tre tjog matcher, nordisk suverän utan att ha boxat en match för fullt i hela sitt liv. Han boxar kanske en halv minut av matchens nio. Resten av tiden går han och väntar ut klockan medan publiken visslar och tjuter. Bara någon gång kan han gå ur sin irriterande fredlighet.

En gång gick han rakt på motståndaren och slog ut honom ögonblickligen. Sedan sa' han:

- När han kom in i ringen klappade dom men när jag kom visslade dom. Då blev jag förbannad och tänkte, jag skall slå ut honom. Men det var ju dumt för det som hände när vi kom in kunde ju inte han hjälpa....

Han har rygga att bära sin åsikt på. Det tar kurage att gå mot massan. Ingemar törs. Och bara ytterst få skulle ha haft kraft att stå emot den samlade amerikanska och europeiska ledarauktoriteten, som Ingemar gjorde i Europalaget. De ville skicka honom i ringen med skadad hand, sade att han bara behövde gå upp och låtsa

boxning i en rond, sedan ge upp. De hotade honom. Trycket av jättepublikens besvikelse var på honom. Ingemar sa nej.

Han tycker inte om boxning. Han ruskar på huvudet, ett leende på sned:

- Gilla boxning! Det kan man väl inte göra!

Men varför fortsätter han? Ingen kan tvinga honom. Men han fortsätter inte – han har inte börjat än vid 64 matcher. Han skall bli prisboxare, ser boxningen som pengar. Han har bara några månader kvar som amatör. Efter Helsingforsolympiaden blir han yrkesman. Sedan får han börja ta risker.

Han är bara 19 år, fyller 20 till hösten, men han har gjort tre tävlingssäsonger, vunnit 56 matcher och förlorat 8. Bara två av dessa förluster säger något om hans begränsning, de andra var utan betydelse.

De verkliga nederlagen var mot den hårde ryssen Schotzikas (*6), som vann över nio minuters passivitet, och mot den amerikanske virtuosen Norvel Lee (*3) som utklassade göteborgaren med poängboxning. Dessa matcher sade att upp till världseliten räcker kanske Ingemars passiva råbegåvning, sedan får han skolas fram.

Han boxar inte speciellt bra. På träning lär han trola med boxningen i skydd av tjocka handskar men i matcherna vill han inte ta stötrisker för att boxa sig in på motståndaren. Han vill komma ur ett bakhåll av passivitet, pang! och sedan på väg igen. Ni vet hur Ingemar ser ut, konturerna ritade för snabbhet och fyllda med rund tyngd. Han är överraskande snabb för bucklighet, omgiven av högvälvda muskelkonturer när han tassar i ringen med ansiktet släckt och tomt så att ögonen ser ut som om han tittade genom en skjutskåra. Garden ser ni i hans fötter.

Där har ni alltså en ungefärlig bild av tungviktsmästaren (*7), som säger:

- Nej, jag tycker inte om boxningen. Jag tyckte om den när jag började förstås, ville slåss i ringljuset, men nu ser jag ju att den tar pojkarna mer än den ger. Jag vill inte titta på't. Det är bedrövligt att se stora friska pojkar, som borde veta bättre, ställa sej och slå på varandra som om dom var tokiga – bara för att roa folk.

- Så som svenskar i allmänhet boxar är inte klokt, det är som om pojkarna vill ödelägga sej. Jag kan inte säga att jag var någon beundrare av Tandbergs boxning heller – den var effektiv på sitt sätt för all del men han tog emot för mycket.

Pang-och-spring går bra nu, när du är nitton år, men när du är ett par år äldre och blir långsammare – vad händer då? Blir du snabb nog för sånt? Ingemar svarar:

- Ja, jag tror det. Det går att komma på snabbheten. Man måste tänka på ett visst sätt för att kunna slå snabbt. Det gäller att komma på rätta sättet.

Så här går det kanske för Ingemar. Han tas om hand av Edwin Ahlqvist, som är landets främsta boxningsentusiast, brinnande intresse för händelser i tungvikt. Han har förbindelser, resurser, fantasi och tålmod.

Han kommer att ta Ingemar så långt göteborgaren orkar följa med.

Vad Åke inte vet eller väljer att inte berätta i mars 1952 är att Ingemar vid detta tillfälle är en gift småbarnsfar. Dottern Jane föddes redan i juli 1950 och är snart två år. Ingemar gifte sig med Janes mamma i april 1950 och då var han bara 17 år fyllda.

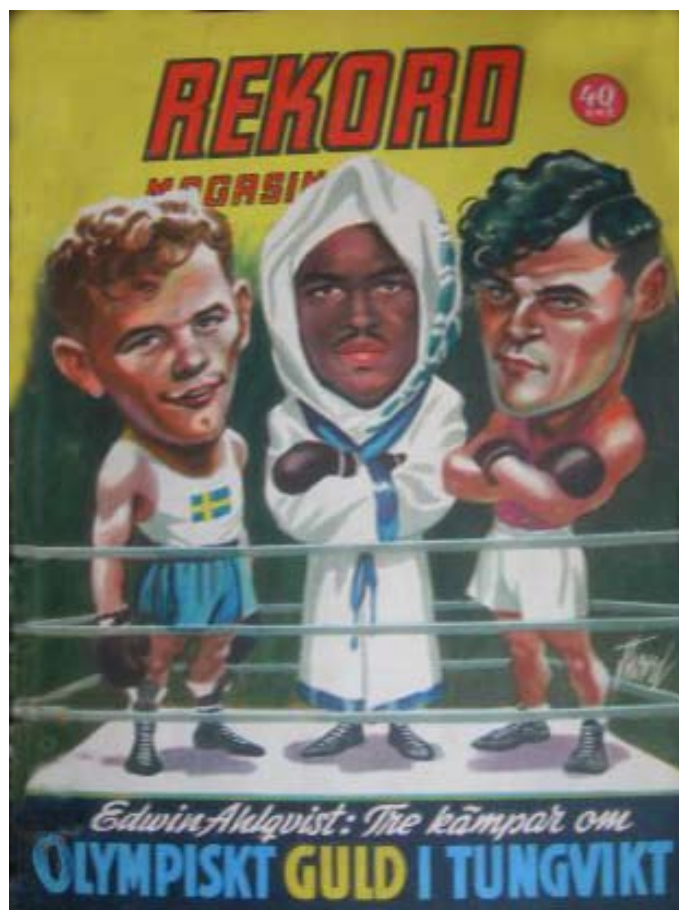
Låt oss nu gå vidare med utgångspunkt i tiden från Åke Halls artikel som alltså är skriven efter Ingemars SM-vinst den 3 mars (*7). Två veckor senare - 13 mars - vinner Ingemar mot Karl Frank på k.o. i r1 i landskampen mot Danmark i Stockholm och ytterligare två veckor senare - 30 mars - vinner han mot Lucien Touzard (1928-) i landskamp mot Frankrike, också den i Eriksdalshallen.

Den 20 april möter han i samma hall Tomoslav Krizmanic från Jugoslavien och förlorar på poäng och några dagar senare är han tvåbarnspappa, sonen Eddie föds och mamman den här gången är bara 16 år - kanske hade Ingemar annat i tankarna på söndagskvällen när matchen går.

Den 1 maj är det dags för den sista matchen innan OS - Walter Kuhnert från Tyskland besegras på k.o. i r2 i match som går på Cirkus (*8) i Göteborg. Tre månaders matchuppehåll följer nu och nu under sommaren skriver Ingemar också proffskontrakt med Edvin Ahlqvist. Ingemar träffar nu också ytterligare en kvinna som kommer att bli mamma till hans tredje barn - dottern Anne som föds i februari 1953.

Gift 19-årig tvåbarnspappa (tredje barnet på väg) boxas OS-final i tungvikt

Ja så skulle en rubrik kunna ha sett ut inför finalen i Mässhallen i Helsingfors den 2 augusti 1952 mot Ed Sanders (*9), USA efter det att Ingemar på tre dagar

Första sidan på All Sport julen 1951, från vänster Ingemar Johansson, Norvel Lee och Algirdas Schotzikas.

poängbesekrat Netuka, Tjeckoslovakien (30 juli), Krizmanic, Jugoslavien (31 juli) och i semifinal Koski, Finland (1 augusti).

Finalmatchen kan ni följa i separat artikel. Efterdyningarna hämtar vi från Brunnhages Idrottsbok där Harry Ginman (*12), signaturen "Gin" i Aftonbladet sammanfattar så här:

Kapitlet om svensk boxning 1952 är i stort sett kapitlet om Ingemar Johansson. Ingen svensk boxare har varit en sådan källa till bekymmer som just Ingemar. Han grundlade denna sin ställning redan 1951, då han blev varg i veum hos internationella boxningsförbundet, som rekommenderade den svenska ledningen att diskvalificera honom på viss tid - en åtgärd som inte på något sätt effektuerades. Ingemars tre insatser under 1952 har tillfört två individuella landskampssegrar och fem olympiska poäng men de har samtidigt ställt till så mycket obehag för svensk boxning att man nog helst sett att han inte alls varit med. Det började med en perfekt k.o. i kampen mot Danmark i mars men trots att motståndaren Karl Franck efter matchen var pigg som en mört blev re-

portagen kring händelsen så dramatiska och bloddrypande att man inte bara i Sverige tog upp problemet om boxningens berättigande som idrott.

Nästa steg i samma riktning var i svensk-franska landskampen, också i mars, där franske ringdomaren René Schermann stoppade matchen och gav Ingemar segern utan att något slag växlats. Att den franske tungviktaren Touzard hade en armskada, som gjorde honom oförmögen att boxas, hade inte i förväg meddelats publiken och då många köpt till ockerpris utbröt ett elakartat tumult, som genom polisens snabba ingripande så småningom stillades utan att någon kommit till skada. Boxningens fiender fick nytt vatten på sin kvarn.

Tredje etappen och kulmen var den olympiska boxningen. Ingemar hade nått finalen genom knappa men odiskutabla poängsegrar över tjecken Netuka (1929-2001), jugoslaven Krizmanic (1929-) och finnen Koski (1928-93).

Den sistnämnde hade gjort honom ytterst impopulär hos den finska publiken och i finalen mot den amerikanske negerjätten Sanders slog denna impopularitet ut i full blom. Ingemar hade fått rådet att hålla sig undan och avvakta ett gynnsamt ögonblick, men under intryck av publikens busvisslingar tappade han helt koncepten och presterade en baklängeslöpning av aldrig förut skådat slag. Trots ringdomarens varning ändrade han inte taktik och i andra rondan diskvalificerades han för fanflykt och kördes ur ringen. Silverplatsen stod tom under segerceremonin och medan de andra ländernas flaggor gick i topp stod en finsk sjökadett i parad med den blågula duken som ett öppet paket framför tom stång.

Aldrig har väl svensk idrott genomlevt några så fäsansfulla ögonblick av skam och vanära. Ingemar var nog den som minst fattade detta och många av oss journalister på läktaren hade nog en känsla av att vi med våra defaitiska reportage om Ingemars möjligheter i finalen hade vår andel i det faktum att Ingemar ”flytt med skam ur striden”. Den svenska boxningsledningen begärde skriftligt en förklaring till domslutet men den skrivelsen nådde aldrig sin adress. Den stoppades på vägen och ersattes av en annan från Sveriges olympiska kommitté, vari Sverige bad om ursäkt för Ingemars beteende.

Någon finsk ursäkt för publikens beteende under matchen hördes däremot aldrig av.

Medalj 30 år senare tack vare ”Bem”

Journalisten Sven ”Bem” Ekström (1914-1995) hade upptäckt att de olympiska reglerna saknade stöd för beslutet att konfiskera medaljen och jobbade hårt i ärendet under många år, något som han skriver om i sin bok *Alla dessa olympiader* som han gav ut på eget förlag i januari 1981. Till slut fick han rätt och i samband med Olympiatravet på Åby travbana den 9 maj 1982 mottog Ingo medaljen av nyvalde IOK-presidenten Juan Antonio Samaranch (*11).

Fotnoter:

*1) Floyds (350104-060511) matcher i mellanvikt i Helsingfors: Omar Tebakka, Frankrike (3-0), Leen Jansen, Holland k.o. r1, Stig Sjölin diskv. r3, Vasile Tita, Rumänien, k.o. r1.

*2) Av 944 nu i februari 2009 levande Ing(e)mar födda 1932 har 15% stavningen utan e (145 st).

*3) Norvel Lee (240922-920819) mötte Ingemar på Ullevi den 31 aug. 1951 och vann på poäng inför 11.298 åskådare, publikrekord för amatörboxning. Norvel vann sedan lätt tungvikt i OS 1952 efter följande matcher: Claude Arnaiz, Frankrike (3-0), Tadeusz Grzelak, Polen (3-0), Harri W Siljander, Finland (3-0) samt i final Antonio Pacenza, Argentina (3-0). Norvel fick Val Barker Trophy som bäste boxare i OS 1952.

*4) Åke Hall (070303-930627) var Göteborgs-Postens ledande sportjournalist från tidigt 30-tal och 40 år framåt. Han rapporterade från de flesta OS, från New York och Madison Square Garden 1959 där han såg Ingo en gång för alla få revansch från Helsingfors 1952. Hans rapporter hem till GP var journalistik av högsta rang- små litterära mästestycken. Åke var redaktionell och teknisk medhjälpare i Ingemars bok ”Sekonderna lämnar ringen”, Bonniers Förlag, utgiven 1959 innan matchen mot Floyd.

*5) Carl-Erik Asplund, f.1923 och SOF-medlem, hade just tagit brons på 10.000 m skridsko i Oslo.

*6) Om matchen mot Algirdas Schotzikas (1928 -) i Göteborg den 5 februari 1951 skriver Ingemar själv i sin bok från 1959: sid. 48: Jag hade inte ringaste lust. Matchen var ren dumhet ur min synpunkt. Han var avgjort bättre än jag, äldre och mer rutinerad. Matchen var rätt jämn fram till 3:e rondan där jag tog en lång räkning av trötthet. Schotzikas för-
lorade i OS-kvartsfinal 1952 mot Niemand

forts på sid 10

Lennart Hylands radioreferat: Jag skäms att vara svensk...

* Här är Hylands referat från OS-finalen i tungvikt 1952 – utskrivet från bandinspelning på SR Minnen av Tommy Wahlsten. Inspelningen är 5 minuter och 50 sekunder långt. Allt finns med nedan.

Det har gått mer än 2½ minut av Ingemar Johanssons finalmatch i tungviktsboxningen mot USA-negern Sanders. Ingemar håller sig bara undan, publiken börjar bua, domaren stoppar spelet nu och talar med Ingemar och tycker nog att han bör tillåta att gå in för lite boxning och inte bara dansa runt den väldige USA-mannen. (1:a rondan nu slut)

Det är nog ingen tvekan om att Ingemar Johansson har gjort en ganska snöplig figur i första rondan här men å andra sidan vet han ju att amerikanaren är ytterst farlig, att han slår hårt, att han är mycket kunnigare än Ingemar och därför går Ingemar och vaktar på sitt tillfälle. Nu sitter han där och instrueras, samtidigt som han får en klunk vatten av Suvio, om hur han bör göra och motsvarande situation utspelas i den amerikanska ringhörnan.

Det har inte växlats ett enda slag praktiskt taget i första rondan, det är inte Sanders fel, så mycket kan jag säga. Ingemar har dansat runt på lätta fötter och hållt sig undan så mycket han har kunnat och så fort det har dragit ihop sig till ett slag från amerikanskt håll så har Ingemar kilat in i clinch och hängt där och i någon mån hållit sig fast, kramat sig fast där.

Nu (1:22) går gong-gongen för andra rondan och få se vad som kommer att hända nu. Sanders i mitten av ringen – en väldigt lång, kraftig, muskulös herre, han bör väga mycket mer än Ingemar som är halva huvudet kortare åtminstone, såvitt jag kan se här uppifrån och det blir likadant nu, Ingemar håller sig undan, Sanders går till anfall, det blir ansatser till infighting åtminstone där borta men ingenting att tala om. Bryt, kommenderas, och nu dansar de runt igen, Ingemar håller sig ifrån och han anfäller absolut inte, inte en gång och nu börjar publiken på allvar, inte bara att skratta utan att vissla och jag tycker nog att det ligger lite grann i det samtidigt som jag naturligtvis kunde säga att Sanders kunde gå till anfall då.

Nu får Ingemar en tillsägelse till att han måste fightas. Å så sätter vi i gång igen då, med Sanders som mittelman i ringen och med Ingemar som den där skottspolen som springer runt i ringkantern... Där får Sanders fortfarande inte tag på honom, han försöker att driva in Ingemar i en ringhörna men Ingemar rusar baklänges förskräckt ur den och det händer absolut ingenting, ingenting, ingenting och

hela Mässhallen buar vid det här laget. Där försökte amerikanen en rak höger som inte nådde sitt mål och Ingemar söker sig genast in i clinch. Så retirerar Ingemar, så måttar amerikanen som springer sig nästan trött i sin jakt efter Ingemar som bara rusar och nu bryter domaren igen och tilldelar Ingemar en varning för passivitet och det är i hög grad berättigat, tycker jag.

Så fortsätter vi då igen, Ingemar har inte tagit varning, han dansar lätt runtom Sanders men går inte i slagväxling, håller sig bara undan, bara springer. Åå nya buanden och så försöker så amerikanen att gå till anfall men han når inte fram helt enkelt därför att Ingemar bara springer. Jag måste säga att detta var en mycket monoton tillställning denna och den är inge vidare rekommenderande för svenskt vikingalyne inte.

Här får han varning nummer två, Ingemar, och då har han väl chansen då att få en tredje varning och bli diskad och förlora matchen på det sättet, då har han ju sluppit att byta slag i alla fall.

Där sprang han i clinch och kramar ordentligt om Sanders men byter inga slag. Så springer han nu runt igen och gör inga ansatser alls till att vilja boxas. Där försökte han en rak höger som han missade, så blir det clinch och bryt skriker man. Åå såå, jaa, så dansar Ingemar runt där och amerikanen försöker så gott han kan att få fatt på den blåvite svensken men han lyckas inte med det. En rak vänster från amerikanens sida duckar Ingemar för och så en höger som Ingemar smiter undan och så smiter han också undan de slag som Sanders tänkte leverera i ringen.

Jag måste säga att jag skäms som svensk över att behöva se det här spektaklet. Ingemar gör inte bara en slät figur, han gör faktiskt en ynkelig figur. Så dåligt ska man inte bära sig åt om man har gett sig med i leken, den saken är absolut klar.

Där (4:47) bryter domaren eller var det gong-gongen som gick? Det var kanske gong-gongen eller också är han diskvalificerad, jag vet inte vilket. Jag vågar inte avgöra vilket men jag tror att han är diskvalificerad och då har han ju nått sitt mål (tyst i åtta sekunder) ja matchen är slut, ringdomaren hämtar poänglapparna. Ingemar blir utvisslad efter alla konstens regler, han är diskvalificerad, han ville inte fightas, han ville inte gå matchen helt enkelt.

Tack inspelningen, som ni förstår så är det här ingenting att sända ut, men jag ber er spara det, spara den här inspelningen är ni bussiga, den kan vara rolig att ha, kanske. (5:50)

Lennart Hyland inte så positiv till Ingemar

Lennart Hyland var ju väldigt tuff mot Ingo i referatet från OS-finalen. Hans inställning mot Ingo förändrades tydligen inte under åren. Så här uttalade han sig den 22 april 1963, dvs dagen efter Ingos vinst mot Brian London. Inslaget med Hyland gick i ekots lunchsändning. Den föregicks också av en intervju med Johansson där han meddelar att han fortsätter boxas och en annan intervju med promotorn Edwin Ahlqvist som meddelar att matchplanerna nu ändras. Reporter i de inslagen är Åke Strömmer.

Hylands kommentar:

Idag råder en enig tidningspress Ingemar Johansson att sluta medan tider är, precis som praktiskt taget vartenda proffs blivit tillrättad i alla år, men som så ytterligt få orkat genomföra Det är inte så lätt alltid för en kille som blivit indragen i ett nät av obligationer och förhållanden. Det blir väl som vanligt så att branschens folk ligger lågt ett tag tills den värsta stormen har lagt sig och sedan hittar en väg att dra igång ett nytt jippo.

Men sannolikt är hundrakronorsbiljetternas tid slut och därmed är ingen sportslig skada skedd. Ringsidepubliken övergår helt enkelt med ett smil till annan verksamhet. I varje fall är Ingemar Johanssons världsmästarsaga slut.

Det har gått rost i maskineriet. Ingemar har egentligen aldrig varit hård nog och aldrig kun- nig nog i gamet för att komma med i världsmästaresonemanget.

Att han kom dit berodde på en serie lyckliga omständigheter och kanske mest på ett otroligt skickligt arbete bakom fronten av Edwin Ahlqvist som inte bara lyckades bli påve på den brittiska marknaden utan som också lyckades nästla sig in i den amerikanska gangstermarknaden.

Ingemar har egentligen aldrig varit glad i att slåss. Självt får han på den punkten säga vad han vill. Sanningen har han förresten kanske ännu inte sagt. Han har varit rädd om utseende och hälsa. Han har tyckt om bekvämlighet mer än den hårda asketism som fordras på varje område. Vore jag Ingemar så skulle jag sluta.

Utskrivet från bandinspelning av Knut Johansson, Ljungskile.

forts från sid 8

*7) Ingo vann SM i tungvikt den 3 mars 1952 i Eriksdalshallen i Stockholm efter vinst mot Gert Schyllert (290505-861004), Trelleborg, på k.o. i r1. I Brunnhages Idrottsbok presenteras mästaren så här: I.J., Redbergslids BK, stensättarhantlangare, som tyvärr genom sitt herostratiskt ryktbara uppträdande under OS-finalen lyckats förstöra en hel del av sitt goda rykte som boxare. Man kan emellertid inte bortse från det faktum att han under sin kometliknande karriär trots sin ungdom erövat tre raka SM, deltagit i 10 landskamper samt i Europalaget mot USA och trots allt nått finalen i OS där han genom diverse manipulationer från internationella juryns sida fränhändes sin rättmätiga silvermedalj.

*8) Lorensbergs Cirkus byggdes i ett hörn av Lorensbergsparken 1884. Den 9 januari 1900 brann cirkusbyggnaden ner. På grund av att hela våren var fullbokad ville man snabbt få till stånd en ny byggnad och byggmästaren Herman Dähn lyckades få färdig Lorensbergs nya cirkus på bara 26 dagar. Från att enbart ha använts till cirkus utvidgades snart repertoaren till allehanda offentliga nöjen, som idrott, teater och revyer. Den smutsgröna byggnaden revs 1969. Idag

finns där ett parkeringshus.

*9) Edward "Big Ed" Sanders (300324 – 541212). I Helsingfors besegrade han Jost, Schweiz, ko r1, Lansiaux, Frankrike, uppg/w.o., DiSegni, Italien, k.o. r3, och Nieman, Sydafrika, rsc r2. Sanders var Amerikas förste svarte OS-guldmedaljör i tungviktsboxning den förste amerikan att vinna denna klass sedan 1904.

Han blev proffs 1954 och boxades 9 matcher (2 förluster). 11 december 1954 boxades han mot Willie James i Boston då han blev nedslagen i 11:e rondan. Han återfick aldrig medvetandet och avled 18 timmar senare.

*10) Joel Haskel (221123-831026/27), journalist/sportchef på AT till 1956, med i Sv Bordtennisförbundets styrelse ooh var sedan också ordf i den Europeiska Maccabi-rörelsen, fram till sin död.

*11) Juan Antonio Samaranch, f. 1920 i Barcelona, var IOK-president 1980-2001.

*12) Harry Ginman (020331-860424), Växjöfödd sportjournalist på Aftonbladet, Växjöfödd. Var 1912, som 10-åring, på OS i Stockholm i samband med besök hos sin faster.

Lis Hartel - en kämpe är död

Av Conny Lindell

När danska dressyrryttarinnan Lis Hartel helt nyligen somnade in i hemmet på Själland fick hon ge sig mot övermakten. Lis Hartel var en stjärna, en ikon, en förebild.

Hon slog in flera dörrar som idrottens etablissemang inte rörde ett finger för att öppna. Lis Hartel var den första kvinnan att nå prispallen i dressyr i de olympiska spelen när hon vann sin sensationella silvermedalj i Helsingfors 1952.

Hon var samtidigt den första handikappade kvinna som nådde OS-prispallen. Väl vid målet, prispallen i OS, tog hon sig inte upp på den utan fick bäras upp på den av den svenske guldmedaljören och majören Henri S:t Cyr.

I februari somnade Lis Hartel in 87 år fyllda efter ett långt, friskt och mycket händelserikt liv.

Eftersom idrotten, då som nu, brottades med sina attitydproblem inför de avvikande gav hennes framgång en del i sporten anledning att försöka förminska hennes prestation.

De hade inget för det. Lis Hartel red vidare mot nya mål. Hon vann VM i Aachen 1954. Hon och Jubilee gjorde en fantastisk uppvisning inför fullsatta läktare i Madison Square Garden.

Hennes häst Jubilee hade Anders Gernandt, som en av få, äran att få provrida. Mer än 40 år senare betraktade Gernandt fortfarande hästen som en av de bästa dressyrhästar som funnits.

Lis Hartel var en fantastisk kvinna av starkt virke. Det verkar som hon snarare stärktes än försvagades av sitt handikapp. Det var det lätt att konstatera.

Efter viss tvekan fick jag själv förmånen att få komma och hälsa på hemma hos Lis och maken, kafehandlaren Poul Hartel i deras herrgårdslänkande hem ett par mil utanför Helsingör på Själland.

Lis Hartel kunde visserligen verka grinig och hon var bestämt av åsikten att vi journalister och fotografer var ett överskattat släkte.

Snart var hon uppe i sin berättelse om sina epokgörande insatser i dressyrsporten och visade stolt sina två silvermedaljer från OS i Helsingfors 1952 och i Stockholm 1956.

Dagens ryttarstjärnor har säkert sina problem att kämpa med. Men de förefaller ändå ganska obetydliga jämfört med dem som Lis Hartel måste ha haft. Hon var nygift och 22 år fyllda när läkarna 1944 i den nazityska ockupationens fjärde år, konstaterade att hon var en av de många i Danmark som drabbats

av polio. Samtidigt konstaterades att Lis Hartel var gravid med sitt första barn. Barn och familj hade hon hoppats att få. Polion hade hon gärna varit utan. En OS-start måste ha förefallit långt borta.

Lis Hartel släppte aldrig kontakten med ridporten efter utbrottet av polio. Hemma från epidemisjukhuset igen upptäckte hon det välgörande i att sitta upp på hästryggen. Krångligt och opraktiskt, visst, men inte alls omöjligt som alla sagt.

Friheten på hästryggen hävde hennes förlamning och var värd alla uppoffringar, den var läkande och gav henne livslust. Ridningen rekommenderade hon alla, särskilt dem med litet eller stort handikapp.

Ännu denna dag är det andra handikappade som förbluffade upptäcker samma sak som Lis Hartel upptäckte för 65 år sedan. Mellan amning och blöjbyten gav hon sig ut på en ridtur så fort hon fick en chans. I en av grannbyarna gick hästen i hennes liv, Jubilee, och betade. Det var Jubilee som förde småbarnsmamman Lis, som nu även fått sitt andra barn, långt ut i världen. Tillsammans hade ekipaget en resning man sällan sett.

Efter tusentals timmar på hästryggen ställde Lis och Jubilee upp i de danska dressyrmästerskapen 1952 och vann till sin egen glädje: Segern kvalificerade henne till olympiska spelen i Helsingfors 1952. Det var ingen självklarhet. Ridsporten, både hopp och dressyr, var den här tiden männens värld.

I London-OS 1948 var den de manliga officerarnas värld. Vanligt folk gjorde sig inte besvär. Gehnäll Persson var en enkel fanjunkare vid K4

Norrlands Dragoner, men diskades efter en fransk protest som fegt nog lämnades in långt efter av-

slutningen av spelen. Det svenska laget hade vunnit dressyrguldet men förlorade det efter protesten på grund av Gehnäll Perssons alltför simpla rang. Som fanjunkare var han ju bara en enkel underofficer. Guldmedaljerna fick skickas till Frankrike. Det hjälpte inte ens att Henri S:t Cyr hade majors rang, inte heller att tredje lagmedlemmen G A Boltenstern var kapten.

Dressyrporten var den manliga officerarnas OS-gren. Kvinnor var naturligtvis inte ens påtänkta för OS-deltagande.

Men den svenska diskningen fick det att ta hus i helsike. Det blev uppror mot sportens konservativa styre och fyra år senare i Helsingfors var inte bara underofficerare välkomna. Även kvinnor fick ställa upp.

Ingen kunde drömma om att en poliodrabbad tvåbarnsmamma skulle stå som medaljör. Så revanschen som Lis Hartel och Gehnäll Persson ordnade när de vann varsin OS-medalj av guld respektive silver måste ha känts ovanligt bra.

På ålderns höst blev Lis Hartel naturligtvis instruktör

och tränare. Kärvt och korthugget instruerade sina unga elever och rösten fick stål i stämman som inte stod någon manlig officer efter när hon krävde tempoväxlingar, skritt, trav eller skänkelvikningar.

I Danmark var hon dressyrens lysande stjärna långt upp i åren, en ikon för tonårsflickor som ville ha handfasta råd och köade för att få lektion av Skandinavien's främsta dressyrryttarinna genom tiderna.

Den meningen hade i alla fall tv-kommentatorn Anders Gernandt som själv tävlade i OS i Stockholm 1956 och som var chanslös mot Lis Hartel och Jubilee.

Jubilee är borta sedan länge. Nu har hans ryttarinna följt efter. - Och flickorna från lektionskön har sorg.

Lis Hartel föddes 14 mars 1921 och avled 12 februari 2009.

Artikelförfattaren Conny Lindell, som är SOF-medlem, arbetar som journalist på Östra Småland i Kalmar och har tidigare varit redaktör för Handikappidrott.

Har ni porträtt på olympiska skyttar?

SOF-medlemmen Carl-Johan Johansson i Harlösa efterlyser porträtt på följande olympier som tävlat i skytte. Om någon har något tips - hör av er till Carl-Johan på E-post: carl-johan@harlosa.com eller telefon: 046-61531

1908

Axel Jansson, Stockholms SkarpSF
Arvid Knöppel, Växjö SG
Fredrik Mossberg, I 25, Ystad
Frans-Albert Schartau, Stockholms PK

1912

Otto Bökman, Stockholms SkarpSF
Wilhelm Dybäck, Falu SG
John (Johan) Ekman, Stockholms SkarpSF ?
Herman Ericson, Stockholms SkarpSF
Carl Flodström
Emil Gustafsson

Ernst Johansson, Södermalms&Liljeholmens SF

Erik Jonsson

Robert Jonsson, Stockholms SkarpSF

Nils Klein, Stockholms SkarpSF

Emil Lindewald, Stockholms SkarpSF

Anders Lindskog, Falu SG

Gustaf Lyman, Örebro SJ

Robert Löfman, Stockholms PK

Herman Nyberg, Stockholms SkarpSF

Erik Odelberg, Stockholms PK

Nils Skog, Hudiksvalls SG

Victor Wallenberg, Stockholms SkarpSF

Carl Wallenborg, Stockholms SkarpSF

1920

Karl Larsson, Borås SF

Tekniken spelade oss ett spratt i förra numret , där den här bildtexten föll bort:

Skidförbundet är, med alla sina grenar, ett av Sveriges medaljrikaste olympiska specialförbund. Förbundet har firat sitt 100-årsjubileum och bytt ordförande. Carl Eric Ståhlberg (till vänster) lämnade - över till Mats Årjes, Leksand.

Redaktören tog bilden vid OS i Salt Lake City 2002. Bra framförhållning? Nja, då var Årjes förbundets högste tjänsteman med direktörstitel och därför på plats vid OS. Sedan blev han vd i Skistar, ägare av landets största alpina anläggningar, t.ex, Sälen, Åre och Vemdalen.

Wolfs

funderingar

Bragden i Cortina 1941 en av svensk idrotts stora triumfer

Min gamla FACIT-maskin verkar blänga litet ilsket på en som så många gånger ”misshandlat” den - men som dock ej tycks ha glömt bort dyrgräpet. Nöden har ingen lag och för en snart 92-årig veteran finns det massor av minnen – och det gamla ordspråket som man i unga år ofta fick höra, tiden går men minnet består, gör att det nu blir comeback för Åtvidabergs stolta produkt.

Ibland verkar sentensen här ovan vara en stor överdrift för vid mina år försvinner ofta händelser och tankar som bara är några timmar gamla....- om ens det - och då behövs lite tankegymnastik för att plocka fram vad det nu var.

I och med mitt just nu pågående statistikarbete – skriver listor på deltagare i varje OS-sport med alla fakta – finns det har jag upptäckt mängder av minnen som framkallar ett leende eller ibland några förebråelser.

Mitt jättearbete – det rör sig om ca 114.000 olympier – kommer att ta tid men förhoppningsvis hinner jag med det innan orken tryter. Redan nu är ca 30.000 namn klara, flest då i friidrott (17.195) och cykel (5.600).

Att det ligger någon liten sanning i den ovan citerade saken fick jag ett bevis på under mitt myckna TV-tittande de senaste veckorna - detta är nedtecknat den 20 januari – då SVT verkligen har bjudit på fantastiska idrottsscenerier.

Kul för övrigt att läsa om de tittarundersökningar som gjorts där det framkommer att skidskytte och handboll är de stora innesporterna just nu. Längdåknningen ligger långt efter skidskyttet

och det kan man förstå för det finns inget tråkigare än att se en femmil med gemensam start där allt händer sista halvmilen. Skidskyttet har alltsedan jag såg den första OS-tävlingen i Squaw Valley 1960 varit en favoritgren.

Tänker då också på militärpatrulltävlingen i Cortina 1941 (se foto)– en fantastisk tävling och kanske en av svensk idrotts största triumfer, åtminstone bland bortglömda dylika. Var finns f.ö. den fantastiska trofén, vägandes 35 kilo, som vi släpade hem i våra vagnar av 3:e-klass.

Här Sveriges lag i militärpatrulltävlingen i Cortina 1941, fr.v.: Wilhelm Hjukström (1910-2000), Gösta Andersson (1918-79), Martin Matsbo (1911-2002), Nils Östensson (1918-49). Tyskland besegrades med sju minuter. (25 km längdåkning med 12 kilos packning samt skytte på ballong arrangerades utanför det FIS:s officiella världsmästerskap)
Foto: Wolf Lyberg

Svensk succé i London (*1)

Liksom många andra bedömare så här många år efter Londons spelen har jag levt i tron att den stora svenska truppen åkte över Kanalen i förvissningen om att det skulle bli en rekordstor skörd av medaljer.

En titt i gamla exemplar av Idrottsbladet tog mig dock snabbt ur den villfarelsen. Där kunde man före OS läsa att friidrottstruppen var ”slätstruken” och att två stora hopp, Gösta Jacobsson (*2) och Hasse Liljekvist (*3), beslutat sig för att stanna hemma eftersom de utgick från att IAAF omedelbart skulle diskvalificera dem som varande proffs.

Brottningen ansågs bli blågults räddning och Sverige blev också mycket riktigt bästa nation i den sporten - detta för tredje gången i rad sedan det blivit sju medaljer i grekromerska stilen. Friidrotten darrade sedan världsstatistiken (*4) visade att Sverige tappat 60 poäng på en månad.

Som en av de första från IB-redaktionen blev det båtresa med Britannia (*5) till London tillsammans med de moderna femkamparna och seglarna och i en rafflande final i shuffleboardturneringen lyckades tecknaren Åke Skiöld (*6) och jag besegra Wille Grut (*7) och Gösta Gärdin (*8).

Sverige fick oerhört mycket påskrivet av självaste Dan Ferris (*9) för att truppen förlagts i fel OS-by och han garanterade att USA skulle sopa hem de flesta medaljerna. I själva verket tog Sverige lika många medaljer som jänkarna - 11 st.

IB-redaktionen var inkvarterad på en hemtrevlig gästgivaregård i Hendon (*10) där USA-korrespondenten Gerhard T. Rooth (*11) gjorde sensation vid ankomst med sitt bagage på 100 kilo – det mesta i form av skinkor, bacon och andra läckerheter som vi inte sett röken av på många år.

Det största minnet från de första efterkrigsspelen är nog från den praktfulla invigningen (*12). Det var

rekordvärme med upp emot 35 grader och de flesta av oss på pressläktaren torde ha tangerat alla rekord i lätt klädsel. Själv hade jag bara på mig ett par blå fotbollsbyxor samt gymnastikskor.

Vi såg med förfäran hedersvakten i sina väldiga björnskinnsmössor – som sades väga 12 kilo – marschera in och stå givakt framför hedersläktaren. I värmen svimmade den ene efter den andre och föll – men fortfarande i perfekt givakt och med geväret på axeln – bara för att bli bortburen och ersatt.

Rent idrottsligt sitter maratonloppet för alltid fast i minnet eftersom det var min uppgift att skildra det från start till mål. Sittande i den allra första pressbilen hängde jag med i detta oerhört dramatiska lopp som förde tankarna till Dorando Pietris (*13) klassiska kollaps 40 år tidigare – 1908. Nu kom den unge belgiske fallskärmssoldaten Gailly (*14) in 30 meter före den tidigare tätmannen Cabrera (*15) som haft ledningen då vi i pressbilen lämnade loppet i den långa sugande backen upp till Wembley.

Det tog dock bara 100 meter inne på stadion innan Cabrera var förbi och så även hemmasonen Richards (*16) som tog in uppemot 200 meter på den dödströtte Gailly som till slut ändå klarade bronset.

Fotbollen var ju speciellt intressant och Sverige med sitt starka lag tog bejublad guld. Såg själv i Brighton en av de märkligaste matcherna jag någonsin sett när Luxemburg besegrade Afghanistan med 6-0 efter att ha noterat 29-0 i skott på mål, 31-0 i skott utanför samt 17-0 i hörnor. Afghanerna var överlyckliga efteråt då man i förväg räknat med att få stryk med minst 15 mål.

Här en sketch som förtjänar att bli omnämnd. Vid invägningen till tyngdlyftningen visade sig en argentinare väga 43 gram för mycket. Allt medan ledarna klippte sin man helt kal samtidigt som de med skalade lökar fick honom att gråta stora tårar hoppade han intensivt rep.

Någon ledare tvättade vågen ...men killen vägde ändå sex gram för mycket. I sin förtvivlan krävde ledaren då att vågen i sin tur skulle kontrolleras – och si... - den noterade sju gram fel. Argentinarna firade som om de tagit guld.

”Stockholm bör alltid arrangera OS”

Strax efter spelen i London kom detta uttalande av en av den tidens stora journalister, wienaren Willy Meisl (*17) i ett samtal med Sven Lindhagen när de inte helt lyckade arrangemangen i London kom på tal.

Vinterspelen

i Oslo blev

aldrig öppnade.

Vinter-OS 1952 var dock praktfullt arrangerade av våra norska grannar medan vi svenskar åkte på "tidernas baksmälla" efter alla de stora framgångarna i St. Moritz fyra år tidigare. Det gick så

långt att det sades vara en stor triumf att vi i alla fall poängmässigt slog Holland som nästan bara hade med skridskoåkare (*18).

Vi hade gärna sett Sovjetunionen göra OS-debut men det fick vänta till sommar-OS i Helsingfors. Vi missade därför en kamp mellan deras skridskofenomen som gjort utmärkta tider i Alma Ata (*19) och norske skridskokungen "Hjallis" Andersen (*20).

Hela inledningen av spelen blev märklig eftersom den engelske kungen (*21) avlidit dagarna innan och kung Haakon och kronprins Olav fick ge sig i väg till begravningen i London. Det blev därför 21-åriga prinsessan Ragnhild (*22) som fick förklara OS för öppnat och det gick bra bortsett från att många uppfattade att hon glömde bort ordet "öppet".

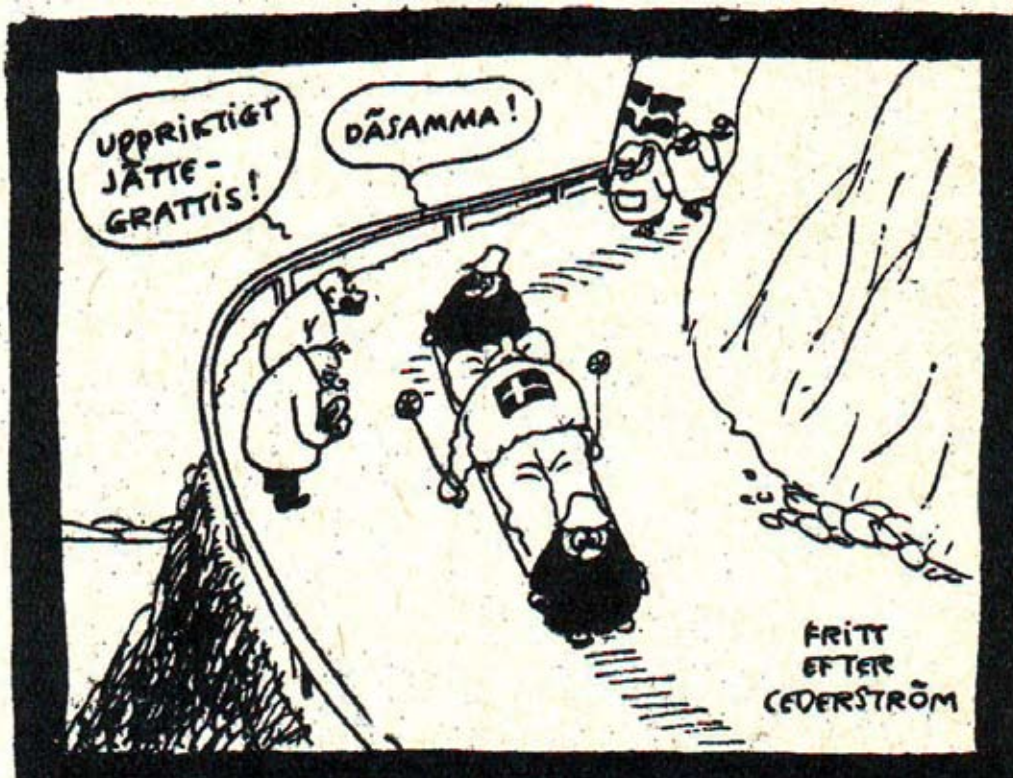
När jag hösten 1995 deltog i ett seminarium i Lausanne som handlade just om olympiska ceremonier visades bland annat filmer från öppnandet av olika OS. Till min och många andras förvåning fick vi höra prinsessan förklara spelen för "öppet"! Var detta verkligen möjligt – hade vi som var med på invigningen hört fel?

Några månader senare berättade en god vän från Oslo att vi hört absolut korrekt 1952 men att när den officiella filmen redigerades lät man prinsessan tala in den riktiga texten som därefter lades in på ljudbandet.

För svenskt vidkommande var väl det verkliga dråpslaget –

Den berömde tecknaren och journalisten Jan-Erik Garland (Rit-Ola, 1905-1988) liknade skiddebacklet i Oslo med Karl XII:s likfärd efter skottet i Fredrikshald 1718. Det är Mora-Nisse som fraktas hem på bår.

Bilden till vänster är förebilden, Gustaf Cederströms (1845-1933), målning (Nationalmuseum).

skidornas 50 km. ”Mora-Nisse” (*23) kunde bara inte missa guldet...! Men jo, den svenska kvartetten kom på 6:e (Mora-Nisse), 10:e (Anders Törnqvist), 12:e (Gunnar Eriksson) och 13:e plats (Arthur Herrdin) och Mora-Nisse var hela sex minuter efter segraren. Gissa om feta fiaskorubriker kom fram – kraven var högre på svensk skidsport då 1952. Nu är den stående kommentaren till liknande, en gång nesliga, placeringar ”Fullt godkänt” – åtminstone om vi skall tro vissa s.k. experter.

Det mest sagolika under hela detta OS var emellertid publiktillströmningen. Många kommer inte att tro mig men ett faktum är att Oslo fortfarande håller det absoluta olympiska rekordet för en tävling – vinter såväl som sommar (*24) – med de 103.432 betalande åskådarna vid backhoppningen i Holmenkollen. De två publiksiffror som är närmast är fotbollens avslutningsmatcher i Pasadena 1984 då det kom 101.799 för att se finalen mellan Frankrike och Brasilien och 100.374 för att se Jugoslavien ta hem bronsmatchen mot Italien.

Fotnoter tillfogade av Tommy Wahlsten:

- *1 Från Wolfs bok: *Jorden runt på 80 år – ett resandes liv i idrottens tecken 1917-1997.*
- *2 Gösta (1919-76) tävlade i långdistans för IK Ymer och MAI. Vann SM på milen 1945 på 30.12,0 (svenskt rekord). Vintern 1946 diskades han på två år för brott mot amatörbestämmelserna.
- *3 Hans, f. 1923. bor i Sandviken. Han tävlade för IS Göta, H-borg och IK Göta, Sthlm. Innehade svenska rekordet på 800 m, 1.49,2, åren 1943-53. Diskades ett år i samband med den stora amatörräfstén 1946 (Gunder Hägg, Arne Andersson och Henry Kälarna blev avstängda på livstid).
I boken ”Ett års avstängning blev livstidsstraff”, utgiven 2002 tillsammans med SOF-medlemmen Kaj Annebrant kan man följa alla turerna kring det uteblivna OS-deltagandet.
- *4 En av de främsta när det gäller friidrottsstatistik var Roberto Quercetani, f. 1922 i Florens. Han var med och bildade ”the Association of Track & Field Statisticians” 1950.
- *5 Britannia byggdes 1929 i Newcastle och ankom till AB Svenska Lloyd i Göteborg 290618. Under sommaren 1948 målades skrovet vitt för att under OS i London se bättre ut som kryssningsfartyg. På hösten målades det svart igen.
- *6 Åke Skiöld (1917-93) Skiöld, var bl.a. tecknare på Expressen, men hade erfarenhet av serieteckning redan från gamla Musse Pigg-tidningen på 30-talet!
- *7 Wille, f. 1914, bor i Östersund. Förlorade mot Wolf men vann OS-guldet i modern femkamp vid framkomsten till London. Läs mer om Wille i T-E Nilssons artikel i SOF-Bulletin nr 2- 2008
- *8 Gösta, f. 1923 och SOF-medlem, tog brons i tävlingen som Wille Grut vann.
- *9 Daniel Ferris (1889-1977). Ledare i Amateur Athletic Union i 43 år bevistade alla spel 1912-72.
- *10 Beläget 11 km NV om järnvägsstationen Charing

Cross i London.

*11 ”Gerry” (1896-1983) föddes i Surahammar, där han var fotbollsmål-vakt i SIF 1914-19. Bosatte sig i USA och blev samtidigt Idrottsbladets korrespondent där. Bevistade tio OS 1932-1976.

*12 Invigningen på Wembley den 29 juni. 38 grader Celsius enligt Sommar-Olympia, Å&Å:s förlag.

*13 Dorando (1885-1942) var först i OS-maran 1908 men diskades då han fick funktionärshjälp att nå över mållinjen.

*14 Belgaren Etienne Gailly (1922-71), fick sjukvård efter loppet och missade prisutdelningen.

*15 Delfo Cabrera (1919-81) vann guldet för Argentina. I Helsingfors 1952 kom han 6:a.

*16 Thomas Richards (1910-85) var 16 sekunder efter Cabrera och 26 sek före Gailly.

*17 Willy Meisl(1895-1968), journalist som i Wien också började som fotbollsmål-vakt. Han tränade Hammarby IF 1923-24 och flyttade 1934 till England där han bl.a. arbetade för British Olympic Committee. Bror till kände fotbollsledaren för Österrikes ”Wunderteam”, Hugo Meisl (1881-1937).

*18 Broekman, v.d. Voort och Huiskes tog 24 poäng (ber. 7-5-4-3-2-1) i skridsko medan hela Sveriges trupp (65 st) tog 29,5 (4 brons bl.a. ett av SOF-medlemmen Carl-Erik Asplund på 10.000 m).

*19 Nu Almaty, största staden i Kazakstan. Där finns Medeo-stadion på hög höjd och med bra is.

*20 ”Hjallis”, född 1923, tog i Oslo guld på 1500, 5000 och 10000 m.

*21 Georg VI, född 1895 och avliden 6 februari 1952. Begravdes den 15 februari.

*22 Ragnhild, f. 1930. Sedan 1953 gift Lorentzen och bosatt i Rio. Invigningen var den 15 februari

*23 Nils Karlsson, f. 1917 och bor i Mora. Vann OS-guld 1948 på 50 km.

*24 Efter att texten skrevs 1997 så kan noteras att friidrottens näst sista dag på Stadium Australia i Sydney, den 23 september 2000, samlade 112.524 åskådare. Finalen i fotboll, Kamerun-Spanien (2-2, straffar 5-3 efter miss av Amaya) den 30 september, samlade 104.098 åskådare.

***Nils ”Mora-Nisse” Karlsson
femmilsegrare 1948, men
bara femma och sexa 1952.***

OS (Olle Steij*) om vinter- OS i Sarajevo

Den snöiga Nord är vårt fädernesland skaldade Zacharias Topelius (1818-1898), finländsk tidningsman, historieforskare, författare och skald. Med de nämnda inledningsorden ville han främst hylla det finländska rytteriet under det 30-åriga kriget på 1600-talet men även de finnar och svenskar som då fanns kvar hemma. Men låt oss just nu i den här artikeln vända på steken och sålunda konstatera att det nyskapade snöiga Syd gäller i hög grad Sarajevo med omnejd i den numera upplösta förbundsrepubliken Jugoslavien.

Vi befinner oss i februaris mellanveckor 1984 då de XIV:e olympiska vinter spelen arrangerades i Sarajevo – en stad som i våra dagar efter krig och andra liknande grymma uppgörelser blivit huvudstad i republiken Bosnien-Hercegovina. Det är trots allt dags att fira ett idrottsligt hejdundrande 25-års-jubileum.

Trots farhågor med politisk bakgrund på en del håll blev dessa spel lyckade i alla avseenden så när på att vädret ibland urartade till formidabelt oväder med ordentlig snöyra och blåst över arenorna under några tävlingsdagar. Sverige kunde glädja sig åt framgångar som sällan förr i vinter-OS. Det blev åtta medaljer fördelat på fyra guld, två silver och två brons. Olympiske debutanten och på den tiden mycket unge skidfantomen Gunde Svan, nyss fyllda 22, erövrade fyra medaljer varav tre individuellt och ett i stafetten.

Om idrott och politik hör samman tvistar de i ämnet initierade och även de som inte är särskilt kunniga i de aktuella sammanhangen. Idrottens och politikens skilda världar är ändå på något sätt lika parallella som de är motsatta. I Sarajevo finns det emellertid en särskild historisk omständighet med tanke på att den alltför virriga politiken på den europeiska kontinenten

för några århundraden sedan och framåt möjligen har haft en bestående inverkan på 1900-talets idrottsliga öden, och andra, på Balkan.

Den 28 juni 1914 inträffade ett olycksbådande och ödesdigert attentat i Sarajevo. Det österrikisk-ungerska, alltså habsburgska, tronföljarparet Frans Ferdinand (f. 1863) och dennes maka Sophie von Chotek (f.1868) mördades av en serbisk patriot. Denna händelse medförde omedelbart diplomatiska konflikter och det blev den formella anledningen till första världskriget. Livet och levernet för människorna, i de områden som efter det nämnda kriget gemensamt kallades Jugoslavien, kunde bli en orsak minst sagt till bråk och stök men lyckligtvis inträffade inget sådant under OS.

Dags nu att övergå till det rent idrottsliga under OS i Sarajevo. För de främsta svenska insatserna svarade som nämnts Gunde Svan jämte Thomas Wassberg, båda också i guldstafettlaget tillsammans med Benny Kohlberg och Jan Ottosson. Vidare gjordes fina insatser av Marie Risby (placering 4-5-6:a i skidtävlingarna) samt slalomåkaren Jonas Nilsson (4:a), skridskosnabbe Tomas Gustafson och ishockeygänget Tre Kronor.

Men nu lämnar jag skidornas storfräsare och vänder mig artigt till ”en av dem i kön”. Det blir bobstjärnan Carl-Erik Eriksson (f. 1930), mångårig medlem i SOF där han tidigare också var styrelseledamot. Jätten, som han kallades, är en skicklig bobåkare men OS-pallen i bob har han alltid fått betrakta på avstånd. Den här gången skrev dock Carl-Erik idrottshistoria på något sätt. Det var hans sjätte men även sista olympiska framträdande (enligt hans egen utsago) – något som han (be)visade genom att efter den sista målgången kasta bort hjälm, glasögon och handskar.

Gunde blev den yngste svenske skidmedaljören och Åkes gröt med krut i

För att återgå till svenskar med medaljvittring – längdtävlingarna på skidor hölls på berget Igman. Thomas Wassberg och Gunde Svan utkämpade en tät duell på 50 km och rätt snart var det klart att frågan enbart var

vem av svenskarna som skulle ta guld och vem som ”måste nöja sig med silver”. Efter en sekundstrid in i det sista blev det Thomas, som startade efter Gunde i spåren, som erövrade guldet med 4,9 sekunders marginal. Ungefär en vecka tidigare hade Gunde tack vare synnerligen taktisk framfart varit snabbast på 15 km i hård kamp framförallt med finländarna Karvonen, Kirvesniemi och Mieto. Även på 50 km försökte speciellt de nämnda finländarna som börjar på K få häng på den särklassiga svenskduon, men förgäves. Sovjeterna Zimjatov, Zavjalov och Sachnov omgav Gunde Svan på 30 km genom att skida hem platserna 1,2 och 4. I det loppets rådande snöyra orkade Gunde ändå med bedriften att sätta ett sällsamt rekord som Sveriges yngste OS-medaljör i skidspåren genom tiderna.

Härjedals-jämmlänningen och landslagstränaren Åke Jönsson var givetvis den som komponerade den svenska uppställningen i varje individuellt lopp samt inte minst i den viktiga stafetten 4x10 km. Först resonerade Åke som vanligt med de aktiva och som alltid uppträdde Åke positivt, klokt och kreativt där han skenbart enbart höll sig i bakgrunden. Vid ett tillfälle frågade jag Åke hur han själv såg på sin roll som tränare och hur han egentligen arbetar. Svaret från honom blev att det är en ganska lätt uppgift. Killarna vet själva hur de skall träna, de känner sin förmåga. Jag har inget att lära dem. Min uppgift är huvudsakligen att väcka dem i gryningen och servera svensk havregrynsgröt som första måltid när vi är ute på resande fot, säger en skrattande Åke lagom skämtsamt.

Tydligt var det gröt med ätbart krut i som Åke åstadkom i Sarajevo. I stafetten gällde det att skapa en kvartett som förmådde göra slag i saken redan från början och det lyckades han också med. Thomas Wassberg ansvarade för första sträckan med den äran och såg till att Benny Kohlberg fick ett försprång. Zavjalov gick dock förbi på andra men Janne Ottosson tog i kapp de elva sekunderna på tredje och tremilstriumfatorn Zimjatov och Gunde gick ut samtidigt på sista sträckan med de övriga nationerna på behörigt avstånd – 43 sekunder till närmast följande Norge. Någon kilometer från mål kom den uppseendeväckande rapporten att den ledande Gunde (med Zimjatov inte långt bakom) hade kört omkull. Så illa var det nu inte – Gunde höll bara på att falla när han tappade balansen i en kurva med lössnö. Han höll sig på benen och susade vidare mot guldet utan att störas mentalt av malören – Sovjet kom tio sekunder efter.

Därmed hade Sverige vunnit sin tredje OS-seger i stafett – närmast föregående seger var i Seefeld 1964 då Assar Rönnlund levererade en knock-out-grej i slui-

Åke Jönsson och Thomas Wassberg, ett strävsamt par med stora framgångar.

tet på sista sträckan. Åke Jönsson, den förstklassige landslagstränaren, har fått belöningen att även tituleras rikstränare. Han har åtskilliga meriter tack vare sitt ledarskap av trupper i tävlingar om världscupen. Prefixet ”riks” påminner sedan äldre tider om någon eller något som har med omfattningen av hela svenska riket att göra.

Kung Gunde med finsk drottning

Det kan också erinras om att Gunde Svan redan som tonåring – kanske ännu tidigare – var vig, stark och orädd i kropp och själ. När han som junior fullbordat ett lopp åkte han alltid fram till sina föräldrar (om de fanns där som åskådare) och tackade dem för vad de gjort för honom under hans uppväxtår. Ibland berömdes han ännu mer sin farbror Ernst som i bil var vänlig nog att ta honom till träning och tävling. Numera har praktexemplaret Gunde en given plats i Sveriges skidledning – han om någon vet hur det går till att bli ett vinnande kort.

Damernas distanser i längdskidåkningen blev lysande

skådespel för Finland och då främst Marja-Liisa Hämmäläinen. Hon vann rubbet individuellt och förutom sina guldtecken på 5, 10 och 20 km blev det också en bronsmedalj i stafetten. Marja-Liisa utnämndes självklart till spelens skiddrottning och Gunde korades till hennes kung. Sveriges främsta dam i sammanhanget var Marie Risby (tidigare Johansson i OS 1976 och 1980) och bäst lyckades hon på 5 km där hon som fyra inte hade mer än åtta sekunder fram till bronset. Marie spurtade starkt på 10 km och kom sexa före alla östblockets åkare så när som på Raisa Smetanina som kom tvåa. På 20 km kom Marie 5:a och samma placering blev det i stafetten där hon hade sällskap av Karin Lamberg, Kristina Hugosson och Ann Rosendahl.

Det alpina fenomenet Ingemar Stenmark då – vilken medaljsort knep han den här gången eller snarare vilka? Svaret blir tyvärr ingen alls av den enkla anledningen att han aldrig var aktuell för start på grund av proffssnack. Av hans ersättare överraskade Jonas Nilsson med en 4:e-plats i slalom. Lars-Göran Halvarsson och Stig Strand (Åres främste PR-man och därtill utförskommentator i TV) placerade sig omedelbart efter jugoslaven och sjuan Bojan Krizaj

Fantomen x 2

Fantomen på Operan har väl de flesta hört talas om och kanske även beskådat på scenen. På isbanan i Sarajevo uppträdde faktiskt två fantomer – båda favoritrelaterade av fansen bland respektive landsmän. Den ene var Tomas Gustafson och den andre hette (och heter) Igor Malkov. Dessa två vann enligt expertisen emellertid fel distans – Tomas 5000 och Igor 10000 meter – och i båda fallen med fantastiskt små tidsmarginaler. Tomas vann med 2/100 av en sekund och Igor vann med 5/100 av densamma. Från OS i Calgary fyra år senare kom Tomas hem med två guldmedaljer och nu är han bl.a. ordförande i Sveriges olympiska Akademi och han har också hörts i Svenska kyrkans regi berätta om att känna lust att prestera.

I ishockeyn glädde Tre Kronor med en myckenhet av go – särskilt i början av turneringen och det räckte så småningom till en slutlig bronsplats. Efter stora segrar i grundserien med 11-3 mot Italien och 11-0 mot Jugoslavien, 1-1 mot Västtyskland och 10-1 mot Polen var det dags för det svåra mötet med Sovjet (med bl.a. Tretiak, Fetisov, Kasatonov, Krutov, Larionov, Makarov). Wälitalo och Riderwall släppte gemensamt in 10 mål och förlusten var total.

Tre Kronor var i alla fall framme i slutspelet som ett av fyra lag. Förlusten 10-1 mot Sovjet följde med och

Tomas Gustafson, ett framgångsrikt OS senare än guld i Sarajevo. Foto: Thord Eric Nilsson

”nya” motståndare blev Tjeckoslovakien (0-2) och Kanada (2-0). Sovjet vann sina matcher i finalspelet med 4-0 mot tjecker och 2-0 mot kanadicker varför målskillnaden blev imponerande 16-1 (jmf Sveriges 3-12).

En något udda liknelse som avslutning av min minnesberättelse. Den tidigare nämnde Bojan Krizaj var den som på deltagarnas vägnar basunerade ut den olympiska idrottseden vid invigningen. Nervös som han tydligen var snavade han plötsligt på orden men fann sig och klarade den uppkomna situationen – något som även Barack Obama råkade utföra när han i år svor in sig som USA:s president.

Minns likheten mellan idrott och politik och du gamle historiske farbror – Zacke Topelius – märkte väl även i din himmel att vår ibland snöiga, men alltid snurriga, jord undgick alla politiska kontroverser i Sarajevo under OS-veckorna men att det sedan inte dröjde så länge innan kriget bröt ut med lidande och förödelse som följd.

* f. 1922, utsänd av TT och bevakade sammanlagt sju OS. Se även SOF-Bulletin 4/2008

KONSTEN ATT VÄLJA RÄTT ARENA VID OS

Ingemar Stenmark var fel val sista tävlingsdagen vid OS i Innsbruck 1976. Benny Södergrens (t.h) slutforcering på femmilen hade varit rätt val.

Foto: Thord Eric Nilsson

Av Thord Eric Nilsson

Februaris anhopning av VM-tävlingar i skidgrenar påminner mig om de val man alltid tvingas göra när man är på plats vid OS. Vilken gren skall man välja den dagen? Hemma vid TV är det ju ganska lätt där brukar man se till att tittarna får se det som är hetast för oss svenskar.

Nu i februari var det till och med så bra ordnat att ettan (Vintersportstudion) hade valt ut dagens hetaste och så fanns kompletteringen i tvåan eller SVT 24. På så sätt gick det bra att välja mellan alpint eller skidskytte samt senare skidskytte eller längd de dagar valet var aktuellt

Men som sagt i på plats i OS är det inte lika lätt. Det är en av orsakerna till att jag som sportchef på Östersunds-Posten ganska ofta lät mina medarbetare åka till OS. Själv missade jag sällan skid-VM i nordiska grenar där man kunde koncentrera sig på en sport. Speciellt som jag med åren också blev något av specialist på skidåkning. Det blev så småningom tolv VM. Mina medarbetare tackade kanske inte mig på rätt sätt. Alla slutade på sportredaktionen. kort efter "drömaresorna" För mig själv blev det fem vinter-OS och även ett sommar-OS.

Den första olympiska resan gick till Innsbruck 1976. Det OS som Östersund ville ha och jobbade för ända tills regeringen sa nej. Denver hade fått

spelen, men miljökamparna sa ifrån. Under en kort tid vädrade Östersund morgonluft, men det blev inte mer än förhoppningar. Det var enklast att placera spelen i Innsbrucks befintliga anläggningar från OS 1964.

Med min placering i Seefeld blev det mest längdåkning, men även skridsko och utförsåkning. Något ishockeylag hade vi inte i OS 1976.

Det var verkligen ett oturs-OS för Sverige. Längdåkarna kom till spelen efter höghöjdsuppladdning och en del lovande resultat som till exempel Thomas Magnusons seger i Davos. Thomas var det stora GULDHOPPET. Men samma dag som OS invigdes förolyckades hans pappa Göte i en trafikolycka. Thomas åkte hem och hela säsongen var förstörd.

Sven-Åke Lundbäck fick axla det tunga oket av svensk hopp nummer ett. Om det var den pressen eller negativa effekter av överlång höghöjdssträning som däckade honom är oklart. Placeringarna i OS säger allt: 35-30-16. Kort därefter tog han SM-trippel och Holmenkollens femmil.

Sveriges främsta i OS blev överraskande Benny Södergren från sörmländska Hällbybrunn, som dock på inledande 30 och 15 inte ens var bland de tio främsta. Junioren Thomas Wassberg var förresten strax bakom Södergren på 15 km och fick

även åka i stafetten, där Sverige trots allt blev fyra.

Vi var rätt några svenska journalister som tröttnat på de svenska motgångarna och bestämt oss för att efter halva femmilan byta arena för att se ett säkrare medaljhopp, Ingemar Stenmarks andra slalomåk i Axamer Lizum. Stenmark hade några dagar innan tagit brons i storslalom, som vanns av skäggyrdd schweizaren Heini Hemmi.

Vi lämnade Seefeld för fem mil i buss till Axamer Lizum. Vi hann inte mer än att komma dit förrän vi fick se Ingemar Stenmark i ett snömoln. Han hade inte lyckats i första åket, låg bara nia, och hade en del att jaga in i andra. Den satsningen höll inte. Samma satsning höll dock för italienaren Piero Gros, som i andra förpassade landsmannen Gustavo Thöni till silverpalen.

Väl tillbaka till våra hotell i Seefeld kunde vi konstatera att Benny Södergren åkt upp sig mot slutet av femmilan och tagit brons samt till och

med lämnat den tidigare ifattåkande silvermedaljören Gert Dietmar Klaus bakom sig. Guld gick till norrmannen Ivar Formo. Vi hade varit på fel plats.

Sverige fick 1976 faktiskt nöja sig med Stenmarks och Södergrens brons.

Bättre grenval och prioritering lyckades jag med vid OS i Calgary 1988. Sverige tog fyra guld. Jag fanns på plats alla gångerna. Här var det längdåkningen som krävde långa resor 22 mil varje dag för tur och returresan Calgary – Canmore. Även här dröjde längdutdelningen till slutet, guld i herrstafetten med tre Åsarna-löpare i laget och på 50 km genom Gunde Svan. Då hade jag redan hunnit med Tomas Gustafsons bägge guld, 5 000 och 10 000 meter, i Calgarys inomhusarena.

Att jag fanns på plats på 10 000 innebar visserligen att jag missade en jämtländsk skräll. Lars-Börje ”Bulan” Eriksson tog nämligen samma dag (21 feb) brons i den nya grenen super-G.

Konkurrenten Erland Lithner från Länstidningen var enda svenska tidningsjournalist på plats. I 20 års tid har det funnits en skröna om att min gode vän Erland hamnade i alpina Narkiska för att han hade stigit på fel buss.

Men innan jag skrev det här kontrollerade jag i Lithners bok om 25 års vintersportminnen där han berättar sanningen. Det var inget fel val, men ett val med problem

Han övertalade tidningens fotograf Janne Andersson att de skulle göra det valet. De bilade, men utan de pressskyltar som krävdes för att komma fram.

Det lyckades trots allt, men med minimal marginal. Fotografen fick, trots att han inte hade rätt ackrediteringsväst, tillfälle att ta EN (1) bild.

Absolut rätt val 1988: Calgary Universitys inomhusarena. Tomas Gustafson tog två guld och satte världsrekord.

Foto: Thord Eric Nilsson

Gunilla Lindberg mellanlandade på SOF:s medlemsmöte

IOC-ledamoten Gunilla Lindberg tillsammans med SOF:s ordförande Tomas Persson. Till vänster Ove Karlsson, som på mötet framförde en hälsning från Wolf Lyberg till Gunilla. Foto: Tommy Wahlsten

Så stod hon där framför oss!

Vår internationella OS -delegat, vår generalsekretärare i vår nationella olympiska kommitté, Gunilla Lindberg.

Att det var fråga om en mellanlandning i Sverige och i SOK:s lokaler i Sofiatornet kan jag lugnt påstå efter att ha haft kontakt med Gunilla flera gånger under hösten för att kunna planera in det här medlemsmötet. Ibland har jag fått mailsvar sent på kvällen från ett regnigt men varmt Lausanne nå'n annan gång från Vancouver, en tredje gång från London och på den vägen har det varit. Men Gunilla har alltid svarat varän

hon har varit! Mycket hedervärt! I november månad så var Gunilla i Sverige 3-4 dagar. Efter vårt Stockholmsmöte den 21 januari så har jag försökt ordna så att SOF skulle kunna ha ett mostvarande möte med Gunilla i Göteborg tillsammans med våra vänner på Idrottsmuséet där.

Lausanne, Rom, Vancouver två gånger, Paris och i skrivande stund Dubai för att strax efter följas av Kuwait. Så har ett litet axplock ur Gunillas almanacka sett ut. Det fanns och finns m.a.o. ingen möjlighet att kunna "klämma in" en träff i Göteborg också.

Så här ser arbetstiderna ut för en person som är IOK-

medlem och som också är medlem i sex olika kommissioner inom IOK; program, press, coordination för Vancouver, London och Sochi samt olympic Solidarity. Gunilla är också generalsekreterare i världsorganisationen för de 205 nationella olympiska kommittéerna, ANOC.

Om vad allt detta innebär, arbetsuppgifter, befogenheter, ansvar, mandatperioder osv. berättade Gunilla för oss på medlemsmötet.

Vi fick också veta vad EOC, EYOF, NOC, OCOG, IF och WADA står för.

Slask-Bedskidy (vinter) och Tammerfors (sommar) fick sin koppling till EYOF!

Det är europeiska ungdoms-OS som arrangeras i dessa städer år 2009. Tävlingarna genomförs vartannat år.

Presidenten Jacques Rogge är bra! Han kan de olympiska paragraferna!

På IOC:s kontor i Lausanne finns cirka 300 anställda.

Styrelsen möts fyra gånger per år.

Det är en session per år – då möts samtliga 115 medlemmarna.

En ledamot i IOC som blir invald nu, dvs efter 1999 får sitta till hon/han blir 70 år, förr var övre åldersgränsen 80 år.

Förberedelser pågår för de första Youth Games som går av stapeln i Singapore i augusti 2010 och de första Youth Winter Games 2012 i Innsbruck.

Förberedelser Sochi 2014; issporter Sochi, snösporter Kaukasusbergen (45 min bort), tre OS-byar, allt byggs nytt!

Olympisk session och olympisk kongress i Köpenhamn i oktober 2009.

Ärenden på dagordningen bl.a: olympiska rörelsen, FN, Röda Korset, världsbanken, NGO:s.

Vilka 28 idrotter ska vara med i det olympiska programmet

Val av IOC president.

Val av värdstad för spelen 2016.

Blir det Tokyo, Madrid, Chicago eller Rio?

En livlig och trevlig diskussion och frågestund avslutade Gunillas intressanta genomgång.

Innebandy på vinter-OS – nej, idrottsgrenarna vid ett vinterspel ska gå på is eller snö, boule har hittills aldrig varit uppe som förslag till ny idrott på OS-programmet, idrott och politik – hur mycket hör det ihop, hur mycket styr TV-bolagen de olympiska spelen, det är två timmars resa (!) mellan Vancouver och Whistler(snö) apropå Östersunds möjligheter att vara OS-arrangör, inget hinder att två städer går samman – men det är bara en av städerna som officiellt blir värdstad!

Mötet avslutades med att klubbmästaren dukade fram en välsmakande buffétallrik och vi såg en idrottshistorisk film från Stockholms OS 1912!

Till sist.

- ”Gunilla vet Du redan nu vilken stad Du ska rösta på som värdstad 2016?”

- ”Ja!!”

Kanske får Gunilla mellanlanda i sin favoritstad vid sommar-OS 2016?

Vi får aldrig veta svaret på det – omröstningarna är och förblir en hemlighet!

Tack Gunilla för en mycket trevlig kväll i stadionborgen!

Tomas Persson

SOF-medlemmarna lyssnar andäktigt på vad IOC-ledamoten Gunilla Lindberg hade att berätta.
Foto: Tommy Wahlsten

Malmöguld i kluriga julnötter

Julnötterna var lite extra kluriga denna gång speciellt då när tryckfelsnisse höll sig framme vid en fråga (nr 9) och frågekonstruktören ställde till det lite på en annan fråga (nr 10). Frågan med "tryckfelsnisse" utgår ur tävlingen och därför ser den rätta raden ut som följer:

2 2 x x x 2 1 1 - 1 2 2

Här svaren på frågorna med kommentarer:

1) Daniel "Danny" Kingston (f. 1973), Storbritannien, var med i judons lättvikt 1996 där han kom på delad 21:a plats.

2) Salvatore Peter "Al" Tripoli (041205-900307), USA, tog silver i boxningens bantamvikt i Paris 1924 efter att ha besegrat svensken Oscar Andrén (991107-810911) i semifinal. Oscar förlorade sedan matchen bronset dagen efter då han mötte fransmannen Ces.

3) Michael Blackburn (f. 1970), Australien, tog brons i seglingens laser i Sydney-OS 2000.

4) Norrmannen Geir Karlstad (f.1963) tog guld på skridskons 5000 m och brons på 10.000 m i Albertville 1992.

5) Thoralf Strömstad (970113-840110) från Norge tog två silver 1924 i Chamonix på 50 km och nordisk kombination.

6) Svenske brottaren Per Berlin (f. 1921) var med welterviktens fria stil i OS 1952 (silvermedalj) och 1956 då han också brottades grekiskt-romerskt (brons). I fristilen, som frågan gällde, kom han på 4:e plats i Melbourne och i den sista matchen mötte han där blivande bronsmedaljören Balavadze (f. 1927) från Sovjet och förlorade på fall efter 11 minuter och 45 sekunder.

7) Hästen Nurmi med tyske ryttaren Ludvig Stubendorf (060224-410817) vann guld i tredagarstävlingen i dressyr, fältritt och hopp både individuellt och i lag. Enligt uppgift döpte Ludvig hästen till Nurmi för att hedra finske löparlegenden Paavo Nurmi (970613-731002) som tog nio OS-guld och två dito silver i tre OS 1920-28.

8) Gustavo de Lima (f. 1977) från Portugal kom fyra totalt i seglingens laserklass men i sista seglingen kom han femma.

9) Ja här då frågan som utgår. Det tänkta svaret var Håkan Loob, född på Gotland och som spelat i Roma IF innan han via Karlskrona hamnade i Fär-

jestad, men han tog ju guld med Tre Kronor och inte silver som det står i frågan.

10) Dagmar Rom (f. 1928) från Österrike åkte skidor utför i Oslo 1952 och fick placeringarna 2 (storslalom) + 5 (störtlopp) + 36 (slalom) = platssiffra 43. I frågan stod det att hon gjorde fem starter men det var bara fyra (två i slalom). Storslalom avgjordes då bara med ett åk och någon tjuvstart är ju inte aktuell i alpina tävlingar så inte ens det kunde rädda frågeställaren.

11) Alla som läst sin SOF-Bulletin nr 3, 2008 – och det hade tydligen de flesta - visste att Ove Lostad (f. 1922), Jönköpings RS, satt som styrman/cox i rodd-åttan i Rom 1960. I försöksheatet två dagar tidigare var det dock Sture Baatz (290826-040214) från Strömstads RK som var cox.

12) Här kom den stora stötstenen. Det var inte så många som hittat ryttaren Hiroshi Hoketsu (f.1941) från Japan som var med i Tokyo 1964 i hoppningen (40:e) och sedan först nu i Peking 2008 i dressyr (34:a).

Hiroshi Hoketsu

Beträffande utslagsfrågan så gällde det att hitta slutresultat i tyngdlyftning på minst 500 kg. Svaren varierade från 16 till 444 (!) men de flesta hittade det rätta antalet, 26. Flera hade antalet 23 men missade då OS 1924 då tre atleter klarade gränsen, visserligen då med fem lyft men ändå slutresultat på 502,5 kg (lätt tungvikt) och 517,5 resp 515 kg i tungviktsklassen.

1. Carl-Ebbe Strömdahl, Malmö 11 (23)

2. Leif Blomqvist, Växjö, och Ture Widlund, Stockholm, båda 10 (26)

4. Carl-Johan Johansson, Harlösa 10 (23)

5. Kjell Eriksson och Leif Wrисemo, båda Arboga 9 (26)

7. Arne Johansson, Motala 7 (19).

De sju som är nämnda ovan har priser att vänta hem i brevlådan inom några veckor.

Eventuella frågor besvaras gärna av Tommy Wahlsten

Erik Wiger nyvald ordförande i Idrottshistoriska riksförbundet

Erik Wiger från Järvsö, tidigare landslagsman och förbundskapten i friidrott, efterträdde Olof Toftby som ordförande i Idrottshistoriska riksförbundet.

Foto: Kaj Annebrant

Idrottshistoriska Riksförbundet, IHRF, ajournerade som bekant (se SOF-Bulletin nr 4-2008) det årsmöte som inleddes vid rikskonferensen i Järvsö 11-12 oktober. Helgen den 24-25 januari var det dags att slutföra mötet då Örebro Läns Idrottshistoriska Sällskap (ÖLIS) stod som värd för en ny konferens. Bland flera SOF-medlemmar fanns även undertecknad på plats och här följer en kortfattad rapport.

Konferensen ägde rum på Örebro Läns Museum där Rolf Hallgren, ordförande i ÖLIS, presenterade den imponerande idrottshistoriska verksamhet som bedrivs i Örebro län. Detta sker bl.a. genom stora utställningssatsningar i samverkan med läns museet, t ex en om stadens store fotbolls- och bandyprofil Orvar Bergmark och den nu pågående om Örebro

Sportklubb som fyllde 100 år 2008. Den senare fick vi även tillfälle att ta del av i själva utställningslokalerna. Innan årsmötet fick deltagarna glädjande signaler från Karin Karlsson, avdelningschef på Riksidrottsförbundet, RF, om ett intresse för att utveckla samarbetet med den idrottshistoriska rörelsen. En

gemensam arbetsgrupp kommer att bli ett första steg i det här arbetet. Sedan var det dags för årsmöte. Den här gången förelåg det nödvändiga ekonomiska underlaget och efter en del formaliadiskussioner beviljades den avgående styrelsen ansvarsfrihet och blicken riktades framåt. Årsavgiften fastställdes till 500:- och den nya styrelsen fick i uppdrag att ta fram budget och verksamhetsplan. Erik Wiger från Järvsö valdes till ny ordförande i stället för Olof Toftby.

Kvarstående i styrelsen är Rolf Hallgren, Örebro, och Gösta Rörstrand, Olofström som båda är valda t. o. m. 2010 medan det blev omval på Carl-Erik Johnson, Borås och Gustav Albin, Helsingborg. Beo Röhs från Linköping avgick ur styrelsen som därmed antalsmässigt minskade från sju till fem. Erik Wiger, Rolf Hallgren och Carl-Erik Johnson utsågs till ledamöter i arbetsgruppen med RF. Innan det var dags för middag redovisade Erik Wiger ett förslag till nya stadgar för IHRF, stadgar som nu kommer att skickas ut på remiss.

Tommy Wahlsten

Verksamhetsåret 2008

Uppåt, uppåt, uppåt. Efter att ha gått på offensiven med flitigt spridande av informationsmaterial om vår förening kan styrelsen med glädje konstatera att medlemsantalet ökade markant under 2008. 31 december var vi 257, inklusive 17 organisationer, en uppgång med 70. Månaden före årsmötet hade siffran stigit till 279, vilket innebar att vi inte hade långt kvar till målet på 300. Tack för att ni kom till oss, ni nya medlemmar.

Att ha en bred kader av intresserade olympiavänner är en grundförutsättning för vår förenings väl och ve.

Men det viktigaste, som vi ser det, är att vi får ut en läsvärd och fungerande bulletin. Vi tycker att vi därvidlag lyckats relativt väl med de fyra numren senaste året. Nummer 2-4, omfattande 44 sidor, var för redaktören Thord Eric Nilsson ett riktigt styrkeprov. Vi hoppas kunna fortsätta på den inslagna vägen:

Fyra nummer per år med extra toppar då och då. Och lite färg.

De förtroendevalda har varit samlade till fyra styrelsemöten (17 januari, 27 mars, 7 maj, 10 september) och har varit flitiga i representationssvängen och bevakat andra idrottshistoriska sammanslutningars träffar. Sålunda deltog Thord Eric Nilsson och Tommy Wahlsten - de representerade även sina hemdistrikts föreningar - i den riksidrottshistoriska konferensen i Järvsö 11-12 oktober med Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap som värd.

Vid två tillfällen, 17 januari och 27 mars, hade vi glädjen att få lyssna till Björn Rosengrens respektive Stefan Lindebergs initierade redogörelser för SOK:s förehavanden och vad vi hade att vänta oss inför OS i Peking. Vid den senare träffen delade även Wolf Lyberg med sig av sina OS-erfarenheter.

Styrelsen tog under hösten sats mot en höjdarkväll med Stefan Holm, Benke Nilsson och Stickan Pettersson. Olika omständigheter gjorde att träffen fick skjutas framåt i tiden och nu förvekligas i samband med årsmötet 2009 istället. Inte sämre det. Vi kommer att få veta mycket om utvecklingen i grenen.

Föreningen har också representerat på SOK:s årsmöte, varit delaktig i Upplands Idrottshistoriska förenings OS-café i Uppsala 17 november och var närvarande när företrädare från Vancouvers OS-kommitté presenterade sina anläggningar på GIH i november.

SOF har delat ut OS-Magasinet och skriften Den olympiska rörelsen och medlemmarna har haft möjligheter att komma åt SOK:s mediabok med presentation av de svenska OS-deltagarna i Peking-OS.

Vi vill tacka alla medlemmar, som givetvis är välkomna med uppslag rörande SOF-Bulletinens innehåll och vad kommande träffar bör innehålla.

Mot ett fortsatt gott 2009.

Styrelsen, som har bestått av

Tomas Persson, ordförande Tommy Wahlsten, vice ordförande

Äcke Ohlsson, kassör Örjan Westberg, sekreterare

Bengt Ekstedt, medlemsvärdare Börje Larsson, klubbmästare

Thord Eric Nilsson, redaktör för SOF-Bulletinen

Björn Folin, SOK:s representant

Dagordning vid årsmötet

Tisdagen den 31 mars 2009 Tid: 18.00 Plats: Torben Grut-salen, Stockholms station

- 1 Fråga om stadgeenlig kallelse
- 2 Val av ordförande för mötet
- 3 Val av sekreterare till mötet
- 4 Val av två justeringsmän
- 5 Fastställande av röstlängd
- 6 Fastställande av dagordning
- 7 Styrelsens verksamhetsberättelse
- 8 Revisorernas berättelse
- 9 Ansvarsfrihet för styrelsen
- 10 Styrelsens förslag till verksamhetsplan
- 11 Fastställande av medlemsavgift
- 12 Val av tre styrelseledamöter
- 13 Val av en revisor
- 14 Övriga ärenden anmälda av styrelsen
- 15 Övriga ärenden anmälda av medlemmar

Ärenden som önskas tas upp på årsmötet skall anmälas till styrelsen minst 10 dagar före mötet.

Förslag till verksamhetsplan 2009

Verksamheten kommer inte att skilja sig nämnvärt från de närmast föregående åren. Det blir en eller två, kanske tre, allmänna sammankomster med inbjudna talare, SOF-Bulletinen fortsätter att komma ut med fyra nummer, vi släpper inte taget om möjligheterna att förlägga vårt bibliotek till GIH för att det ska bli mer lättillgängligt för medlemmarna och vi ska slå vakt om de goda relationerna till dels Sveriges Olympiska Kommitté, dels Sveriges Olympiska Akademi.

*****

Efter årsmötet följer en riktig höjdarkväll. Samtliga olympiska höjdhoppare har inbjudits.

Se sista sidan, där vi också berättar hur du beställer eventuell förtäring.

Den olympiska familjen

Tommy Wahlsten

Jubilarer andra kvartalet 2009

2 april: Rolf Hertzberg, Lyckeby, fyller 50. Han representerade IFK Karlskrona när han var med som målvakt i handbollslandslaget i Los Angeles 1984. Sverige blev 5:a efter seger mot Island (26-24) i avslutande placeringsmatch. Claes Hellgren (tröja nr 1) fanns med i Sveriges samtliga sex matcher, Rolf med tröja nr 12 var med i tre (USA, Västtyskland och Danmark) liksom Mats Olsson (Sydkorea, Spanien och Island).

3 april: Lars-Erik Lundvall, Göteborg, fyller 75. Han var med i tre OS i Tre Kronors ishockeylag, 1956 i Cortina (4:a), 1960 i Squaw Valley (5:a) och 1964 i Innsbruck (2:a). 1956 och 1960 representerade han Södertälje SK och 1964 Västra Frölunda IF. Sammanlagt spelade Lars-Erik 22 matcher i OS och gjorde 13 mål, varav tre på Kanada 1960 (res 5-6) - de flesta matcherna i s.k. ungdomskedjan med Nisse Nilsson och "Sura-Pelle" Pettersson.

4 april: Jean-Henrik Martell, Mora, fyller 60. Jean, som tävlade för Sollerö IF, var med i Montreal 1976 i dubbelsculler tillsammans med klubbkamraten Lenart Bälter och kom på 11:e plats efter att ha blivit 5:a i B-final på 7.25,57. Innan dess kom de 2:a i försöksheat 3 och 5:a i semifinal 2.

5 april: Yngve Lundh, Bollnäs, fyller 85. Yngve tävlade för Bollnäs CK när han var med i Helsingfors 1952 där han kom på 16:e plats i landsvägslppet, ett varvlopp 17x11,2 km. Tillsammans med Stig Mårtensson (18:e ind.) och Allan Carlsson (21:a) ingick han i laget som kom 4:a. Över 200 startade och sammanlagda tiden för svenskarna, 15.41.34,3 var drygt 2½ min mer än för fransmännen som slutade 12:a (Jaques Anquetil), 13:e och 23:a.

8 april: Christina Lagerwall - nu Haarlem, Stockholm fyller 70. Hon tävlade för Göteborgs FK när hon 1960 i Rom var med i floretttävlingen. Av 44 startande var hon nära att komma med bland semifinalens tolv deltagare men hon föll knappt i mellanpoule.

17 april: Per-Olov Brogren, Göteborg, fyller 70. P-O åkte skridsko för IK Wega i Göteborg och var med i Squaw Valley 1960 där han kom 26:a på 500 m (42,7) och delad 5:a på 1500 med Juhani Järvinen,

Finland på 2.13,1. Roald Aas Norge och Evgenij Grishin, Sovjet delade guld på 2.10,4.

17 april: Anders Carlson, Ljungskile, fyller 50. Anders tävlade för IK Orient i Uddevalla när han 1980 i Moskva med nummerlapp 621 sprang 3000 m hinder. Han blev 10:a i första försöksheatet på 9.01,8 efter att ha trampat snett. Det hade fordrats 8,41 för att gå till semi.

20 april: Bernt Torberntsson, Kungälv, fyller 80. Bernt rodde för Kungälv's RK och var med i tvåa med styrman (med Evert Gunnarsson som partner) både 1948 i London och 1952 i Helsingfors. 1948 hade det behövts en seger i uppsamlingsheatet för att bli bland de sex i semifinal men Australien blev för svåra. 1952 vann paret ett försöksheat på 7.54,5, kom trea i mellanheat på 8.07,5 och sedan tvåa i semi på 7.58,6 - det hade behövs seger för att nå final.

21 april: Bengt Lindqvist, Strängnäs, fyller 75. Bengt var med Tre Kronor i Squaw Valley 1960, placering 5:a. Han spelade då för Malmö FF i ishockeyns div II, södra, och från samma serie kom även den andre målvakten, Kjell Svensson (Tabergs SK). Bengt spelade med i tre matcher, Kanada i kvalet (2-5) då han fick en puck i ansiktet och tvingades utgå efter 18 min., Kanada i slutspel (5-6) då han ersatte Kjell i sista perioden samt matchen mot Tyskland (8-2).

25 april: Ingemar Johansson, Arvika, fyller 85. Ingemar representerade Arvika IS när han tävlade i gång i London 1948. Ingemar kom tvåa på 10.000 m på Wembley med tiden 45.43,8. John Mikaelsson vann på 45.13,2. I ett av två kvalheat knep Ingemar sista finalplats genom att bli 5:a på 46.44,2. Även det loppet vann John - 45.03,0 nytt olympiskt rekord.

27 april: Roderick Martin, Stocksund, fyller 50. Han tävlade för Sandviks IF i modern femkamp när han var med i två OS, 1984 i Los Angeles och 1988 i Seoul. Hans placeringar var 47:a resp. 57:a och han ingick också i lagtävlingen där Sverige kom 10:a resp. 12:a

28 april: Michael Persson, Stockholm, fyller 50. Michael tävlade för IFK Umeå i tyngdlyftning när han var med i Moskva 1980 i klassen mellantungvikt B (-100 kg) där han blev 9:a på 360 kg (ryck 160 och

stöt 200 kg), nytt svenskt rekord. Tjecken Zaremba vann på 395 kg, nytt olympiskt rekord.

8 maj: Per Sundberg, Höllviken, fyller 60. Per, som tävlade för Malmö FK av 1919, var med i värja och florett i München 1972. I florett blev han utslagen i 1:a omg. och i värja var han med i laget som kom 7:a. Tre lagmatcher blev det för Per liksom för Hans Wieselgren medan Rolf Edling, Carl von Essen och Orwar Jönsson var med i alla sex.

19 maj: Arvid Andersson, Kristinehamn, fyller 90. "Starke Arvid II" var tyngdlyftare i Kristinehamns ABK när han var med både i London 1948 och Helsingfors 1952. Han kom på 13:e plats i fjädervikt (-60 kg) med 292,5 kg (press 85+ryck 92,5+stöt115) för att sedan gå upp i lättvikt (-67,5 kg) där han placerade sig som 12:a med 317,5 kg (92,5+102,5+122,5).

22 maj: Lars Ivarsson, Örebro, fyller 70. Lars tävlade för Åsbro JSK när han var med i Moskva 1980 där han kom på 13:e plats i skjutning på viltmål, 50 m, med 567 poäng. Igor Sokolov, Sovjet, vann på nytt världsrekord 589 poäng på de 60 skotten.

22 maj: Ann-Charlotte "Lotta" Falkenbäck-Bergqvist, Leksand, fyller 50. Lotta, som är medlem i SOF, tävlade för IFK Helsingborg när hon var med i konståkning 1988 i Calgary och placeringen blev nr 21. Mer om Lotta fanns att läsa i SOF-Bulletin nr 3 - 2008

26 maj: Ulf Ling-Vannérus, Stockholm, fyller 80. Ulf var med och fäktade värja för Stockholms AF och i Rom 1960 deltog han i det svenska laget som kom 5:a. Ulf vann två matcher mot Australien (11-5). I laget ingick också Berndt-Otto Rehbinder, Hans Lagerwall, Carl-Wilhelm Engdahl, Göran Abrahamsson, Orvar Lindwall

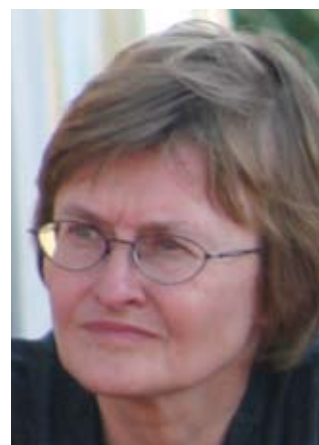
26 maj: Elisabeth Berglund, Bergforsen, fyller 60. Elisabeth tävlade för Timrå AIF när hon 1968 i Mexico City var med och simmade frisim. På 100 m kom hon på 20:e plats (7:a i en av tre semi på 1.03,5 efter 1.03,6 i försök); på 200 m på 15:e (2.19,7) och i lagkappen 4x100 m på 11:e plats (4.18,2) efter 1.03,6 på 1:a sträckan. Övriga i laget var 8:an på 400, Elisabeth Ljunggren-Morris (1.06,2), Lotten Andersson (1.03,6) och Ingrid Gustavson (1.04,8) Elisabeth blev 1968 vald till Sveriges Lucia.

28 maj: Thomas Åkerberg, Ekerö, fyller 50. Thomas fäktade för Ängby FK när han var med i Florett i Seoul 1988. Han kom 59:a individuellt efter förluster mot blivande 4:an Ulrich Schreck, V-Tyskland och blivande 5:an Zsolt Ersek, Ungern. I lagtävlingen

blev det en 12:e plats efter förluster mot Frankrike och Västtyskland samt seger mot USA. Thomas bror Per var också med i alla liksom Eric Strand. Peter Täckenström och Ola Kajbjer var med i två var.

29 maj: Anne-Marie Nenzell, Stockholm, fyller 60. Hon tävlade i friidrott för IFK Sundsvall när hon var med i München 1972. Anne-Marie kom 6:a på 4.16,7 i det 4:e och sista försöksheatet. De fyra första gick till mellanheat (+ två tider) dit Inger Knutsson med 4.11,3 från heat 3 kvalificerade sig.

3 juni: Ulf Carlsson, Stockholm, fyller 60. Ulf boxades för Katrineholms BK när han var med i Montreal 1976. Han förlorade i första omgången i lätt weltervikt (-63,5 kg) mot "Sugar" Ray Leonard, USA, på poäng. Blivande guldmedaljören Leonard vann med 5-0 (60-51, 60-55, 60-56(2 st), 60-57) och som proffs erövrade "Sugar" VM-titlar i fem viktclasser.

8 juni: Ragnar Skanåker, Växjö, fyller 75 (se notis och bild sid 31).

11 juni: Åke Berntsson, Nösund, fyller 75. Åke som tävlade i rodd för Uddevalla RK var med i Rom 1960 där den svenska Åttan inte lyckades nå final efter två misslyckade race i försöks- och uppsamlingsheat. Mer om detta fanns att läsa i SOF-Bulletin nr 3, 2008.

14 juni: Håkan Södergren, nu boendes i Oslo, fyller 50. Håkan, från Djurgårdens IF, var med i Tre Kronors ishockeylag både i Sarajevo 1984 och i Calgary 1988 och båda gångerna blev det brons. I Sarajevo var Håkan med i sex matcher (ej mot Polen) och gjorde tre mål + 2 assist. I Calgary spelade han alla åtta matcherna och gjorde 4 mål + 4 assist.

16 juni: Evy Berggren - nu Westerberg, i Uppsala, fyller 75. Evy tävlade i gymnastik för Skellefteå GF (1952) och Gefle GF (1956) när hon var med och tog guld i Helsingfors och silver i Melbourne i grupp-gymnastik med handredskap. 1952 kom hon 36:a individuellt och ingick i laget som kom 4:a och 1956 var placeringarna 49:a resp. 8:a.

16 juni: Lars-Erik Hansson, Uddevalla, fyller 50. Lars-Erik spelade handboll för GF Kroppskultur och var med i OS 1984 i Los Angeles där han gjorde två mål när Sydkorea besegrades i inledningsmatch med 36-23. Lars-Erik var också med mot Danmark, förlust 26-19, men blev då mållös. Slutplaceringen för Sveriges del blev en 5:e-plats.

17 juni: Rune Larsson, Järfälla, fyller 85. Rune, som representerade UIF Matteus-Pojkarna, var med i London 1948 och i Helsingfors 1952 och sprang 400 meter med och utan häckar. 1948 blev det dubbelt brons – på 400 m häck (52,2) och i långa stafetten ihop med

Kurt Lundquist, Lars-Erik Wolfbrandt och Folke Alnevik (3.16,0 – i försök 3,21,0). I häcksemin satte f.ö. Rune olympiskt rekord när han vann på 51,9 – en timme efter beskedliga 54,5 i försök. På 400 m

slätt gick Rune till semifinal (där han dock avstod) efter tiderna 49,2 i försök och 48,8 i mellanheat. I Helsingfors sprang Rune häcken på 55,9 (försök), 53,3 (mellanheat) för att sluta 6:a i semifinal på 53,9. Långa stafettlaget med Rune på 3:e sträckan blev utslaget i försök som 3:a på 3.13,4 (Ettan Jamaica och tvåan Frankrike gick till final). Rune är medlem i SOF.

22 juni: Ragnar Svensson, Klippan, fyller 75. Ragnar tävlade för Klippans BK och var med i tungvikt i brottningens grekisk-romerska stil i tre OS, 1960, 1964 och 1968. I Rom blev han oplacerad (+87 kg) e. förlust mot blivande 2:an och 1:an, tysken Dietrich och Bogdan, Sovjet samt oavgjort mot Taritan, Turkiet. I Tokyo kom han 5:a (+97 kg) efter segrar mot Pickens, USA, Stingu, Rumänien och Kassabov, Rumänien och förlust mot tvåan Roschin, Sovjet. I Mexico City kom han 4:a utan någon förlust; oavgjort mot tysken Bock samt vinster mot Arje Nadbornik, Finland (fall 6.48), Wojda, Polen och Uytterheaeaghe, Frankrike innan det blev dubbeldiskning i matchen mot blivande trean, tjecken Kment.

25 juni: Tommy Danielsson, Bagarmossen, fyller 60. Tommy spelade vattenpolo med Stockholms KK och var med i Sveriges lag i Moskva 1980 där placeringen blev 11:a. Av åtta matcher förlorades sex (bl.a. mot blivande gulmedaljören Sovjet som vann 12-1). Mot Italien blev det 4-4 i gruppspelet och mot Bulgarien vinst 8-6 i avslutningsmatchen.

29 juni: Eivor Alm - nu Astergren, Skellefteå, fyller 85. Eivor representerade IF Thor i Uppsala när hon var med i Oslo 1952. För första gång i OS körde damerna längdskidor och Eivor blev 9:a av 20 startande. Finskan Lydia Wideman vann milen på 41.40 och Märta Norberg var bästa svenska på 4:e plats med 42.53. Margit Åsberg-Albrechtsson kom 8:a och Sonja Edström, sedermera Ruthström, kom 11:a.

Sammanställt av Tommy Wahlsten efter uppgifter om födelsedagar från Carl-Johan Johansson i Harlösa.

Avlidna olympier

Håkan Pettersson avled den 10 maj 2008 i Sörberge. Han var född den 11 maj 1949 och representerade Timrå IK när han var med i Tre Kronors ishockeylag i Sapporo 1972 där det blev en 4:e plats. Han spelade samtliga matcher som vänsterforward i andrakedjan tillsammans med Hans "Virus" Lindberg, Mats Lindh/Mats Åhlberg. Håkan gjorde ett mål i kvalmatchen mot Jugoslavien där Sverige vann med 8-1. Övriga resultat: USA 5-1, Sovjet 3-3, Polen 5-3, Tjeckoslovakien 1-2, Finland 3-4.

Olle Wänlund avled 11 januari 2009 i Täby. Han var född den 12 september 1923 och fyllde 85 förra året. Han cyklade för Djursholms IF och var med i landsvägsloppet i London 1948. Av 99 startande kom endast 28 i mål på 11,5-km-slingan som kördes 17 varv. Olle hade otur och punkterade fem gånger och blev därför varvad och eliminerad. Nils "Bagarn" Johansson klarade sig med en punktering och kom femma.

Viking Palm avled den 15 januari 2009 i Täby. Viking var född den 13 oktober 1923 och fyllde 85

förra året. Han var med i fristilsbrottningens 87-kilosklass i tre OS, 1952, 56 och 60 och representerade tre olika klubbar. När han tog guld i Helsingfors representerade han Malmöklubben GAK Enighet, i Melbourne där han blev 7:a, Eslövs AIF och i Rom där han kom 4:a, BK Viking i Broby (uppkallad efter Viking som var född i Broby). När han tog guld

vann han sex matcher, bl.a. mot gulmedaljören 1948, Wittenberg, USA. 1956 räckte det inte med vinst mot trean Blair från USA och i Rom vann han fyra, en oavgjord och en förlust mot gulmedaljören Ismet Atli från Turkiet.

Ingemar Johansson avled den 30 januari 2009 i Kungsbacka. Han föddes den 22 september 1932 och efter att ha deltagit i boxningens tungviktsklass i Helsingfors 1952 blev han professionell boxare. Åren 1952-1963 boxades han 28 proffsmatcher varav han vann 26 och förlorade två – mot Floyd Patterson i VM-matcherna 1960 och 1961.

Höjdpunkten i hans karriär var när han slog Floyd i första VM-matchen 1959 och blev världsmästare. Se även separat artikel i denna Bulletin.

Hans "Stöveln" Öberg avled kort före bulletinens pressläggning 9 mars 2009. Han var född 21 november 1926. Mer om "Stöveln", som var med i Tre Kronor vid OS 1952 och 1956, i nästa bulletin.

Sveriges meste olympier fyller 75 år 8 juni

Sveriges meste manlige olympier, Ragnar Skanåker, fyller 75 år den 8 juni. Ragnar har varit med i sju OS – från 1972 i München t.o.m. 1996 i Atlanta. I frispistol har det blivit fyra medaljer, guld 1972, silver 1984 i Los Angeles och 1988 i Söul samt brons 1992 i Barcelona. 1976 i Montreal kom han 5:a och 1980 i Moskva 7:a. 1980 - 1984 var han också med i snabbpistol (31:a resp. 34:a) och 1988-96 i luftpistol (11:a resp. 26:a - 2 ggr). 1972-76 samt 1992 tävlade han för Ängelholms SSK, 1980-88 Ängelholms PK och 1996 för Växjö PK. Ragnars poängserie i fripistol (60 skott) under 7 OS: 567,559,563,565,564,566,555.

Även en kvinnlig svensk olympier har varit med i sju OS, nämligen Kerstin Palm i fäktning.

Ragnar Skanåker har tagit medalj i fyra av sina sju OS. Bilden är tagen efter silvret i Söul 1988.

Foto: Thord Eric Nilsson

Vi gratulerar

*dessutom
våra egna
medlemmar*

Förutom Lotta Falkenbäck och Rune Larsson gratulerar vi även följande SOF-medlemmar under det kommande kvartalet:

7 april: Anders Hammer i Malmö fyller 70

27 april: Carl-Johan Johansson i Harlösa fyller 60. **15 maj:** Mats Taxén i Älvsjö fyller 60. **17 maj:** SOF:s ordförande, Tomas Persson i Uppsala, fyller 60 **28 maj :** Birger Nordmark i Huddinge fyller 50

17 juni: Lars Wass i Uppsala fyller 80

19 juni: Bengt-Erik Engvall i Nyköping fyller 70

EN RIKTIG HÖJDARKVÄLL:

Välkommen att träffa höjdhoppsvänner!

Sveriges Olympiahistorikers Förening, SOF, bjuder in till en höjdhoppkväll i Torben Grut-salen på Stockholms Stadion tisdagen den 31 mars i samband med SOF:s årsmöte kl. 18.00.

Vi har som tema den här kvällen "Höjdhopp - förr och nu".

SOF-medlemmen, den gamle gode Lars-Gunnar Björklund lotsar och leder oss genom kvällens anföranden och diskussioner.

Stikkan Pettersson representerar "förr" och Stefan Holm representerar "nu" i panelen.

...men vi hoppas på att fler höjdhoppare ska komma till den här höjdhoppkvällen och vara med i diskussionerna ...eller bara komma för att träffa gamla vänner.

Vi har inbjudit alla de svenska höjdhoppare som någon gång varit med i något olympiskt spel. Se nedanstående sammanställning!

Även icke olympiska hoppare är självklart också välkomna!

Direkt efter årsmötet så inleder vi kvällen med att visa Lars-Erik Larssons höjdhoppfilm.

Filmen kommenteras av Lars-Gunnar och även de andra som känner igen sig på filmen får ju givetvis gärna vara med och kommentera!

Som avslutning på temakvällen ges vi chans till ytterligare samvaro genom att vi gemensamt har möjlighet att inta en uppdukad buffé på plats i Torben Grut-salen.

Passa på att ta med någon idrottsintresserad vän till höjdhoppkvällen!

...det kan bli en kommande SOF-medlem!!

Vi dukar upp ett stort buffébord efter årsmötet. Buffén kostar 150 kr. Ni kan betala vid mötet.

Deltagande i buffén måste anmälas senast den 26 mars till:

Tomas Persson 018-503903 eller 070-1472153 alternativt via mail; T.L.Persson@hotmail.com

Hjärtligt välkomna!

(årsmöteshandlingar finns på sid 26-27)

Stefan Holm

Lars-Gunnar Björklund

Stig Pettersson

Aktuella olympier:

Rune Almén, Karlstad

Kajsa Bergqvist, Sollentuna

Jan Dahlgren, Haninge

Solveig Ericsson (Mattsson), Tyresö

Thomas Ericsson, Enköping

Emma Green, Göteborg

Stefan Holm, Karlstad

Ann-Eva Karlsson, Visby

Arne Ljungqvist, Enebyberg

Gunhild Larking, Bankeryd

Susanne Lorentzon-Borg, Olofström

Kenneth Lundmark, Salt Lake City, USA

Bengt Nilsson, Saltsjöbaden

Kjell-Åke Nilsson, Sunne

Stig Pettersson, Uppsala

Patrik Sjöberg, Göteborg

Staffan Strand, Stockholm

Gösta Svensson, Stockholm

Linus Thörnblad, Malmö

Anette Tännander Bank, Louisville, USA

Arne Åhman, Umeå